

Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünün (STİGM) yürütmekte olduğu Yasal Çerçeve ve Kapasite Geliştirme Projesi I-II kapsamında hazırlanan Dernekler Mevzuatı, Yardım Toplama Kanunu Mevzuatı, Gönüllülük Mevzuatı ve STK'lara Sağlanan Vergisel Avantajlar Mevzuatı taslaklarına dair Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV) hazırlamış ve sunmuş olduğu öneri ve görüş belgesidir.

Eylül 2022

DERNEKLER MEVZUATI TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRME FORMU

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Taslağın içinde yer almayan bazı hususlarda da düzenleme yapılması gerekmektedir.</p> <p>1- Türk Medeni Kanununun 47. maddesine göre amacı hukuka veya ahlaka aykırı olan kişi ve mal toplulukları tüzel kişilik kazanamamaktadır. 56. Maddede ise hukuka ve ahlaka aykırı amaçlarla dernek kurulması yasaklanmıştır. Ahlak kavramı muğlak ve yoruma açık bir kavramdır ve idare ve yargı organlarına neredeyse sınırsız bir takdir yetkisi sunmaktadır. Bu nedenle “ahlaka aykırılık” kavramı kaldırılmalıdır.</p> <p>2- Türk Medeni Kanununda derneklerin zorunlu organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu olarak belirtilmiştir ve yönetim kurulunun en az 5 asıl ve 5 yedek üyeden ve denetim kurulunun en az 3 asıl ve 3 yedek üyeden oluşması gerekmektedir. Dolayısıyla derneklerin en az 16 üyesi olmalıdır. Bu sayı uluslararası standartlara göre oldukça yüksektir. Kanununun ilgili maddelerinde belirtilen “beş” sayısının “üç” olarak değiştirilmesi olumludur. Ancak bu durumda 16 sayısı 12’ye inmektedir ki bu sayı da yüksektir. Ayrıca her dernekten her üç kurulu kurmasını da zorunlu kılmak, özellikle derneklerin kuruluş aşamalarını oldukça zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, derneklerin zorunlu organlarının sayısı da azaltılmalıdır. Ayrıca derneklerin kuruluş evraklarını teslim etmelerinden 6 ay sonra ilk genel kurullarını yapmaları beklenmektedir. Bu süre her derneğin üye sayısını artırmak üzere faaliyet yürütmesi için yeterli bir zaman değildir ve on sekiz aya çıkarılmalıdır.</p>	

<p>3- Derneklerin ayrımcılık içermeyen herhangi bir nedenle üye kabul etmeme haklarının tanımlanması gerekmektedir. Bu bakımdan Türk Medeni Kanununun 63. maddesine “hiçbir dernek de” ifadesinden sonra gelmek üzere “ayrımcılık oluşturmadığı müddetçe” ifadesinin ve 68. Maddesine “dernek üyeleri” ifadesinden sonra gelmek üzere “ve üye olmak isteyen kişiler” ifadesinin eklenmesi uygun olacaktır.</p> <p>4- Türk Medeni Kanununun 93. maddesi ancak Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olan yabancıların dernek kurucusu veya üyesi olabileceğine hükmetmektedir. “Yerleşme hakkına sahip olma” koşulu kaldırılmalıdır.</p> <p>5- Dernekler Kanununun 28. maddesi dernek adlarında “Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal” kelimelerinin kullanılmasını İçişleri Bakanlığı’nın iznine bağlamaktadır. Madde bu haliyle İçişleri Bakanlığı’na keyfi uygulama ve kararlara yol açabilecek bir yetki vermektedir. Belirtilen kelimelerin ya tamamen yasaklanması veya tamamen serbest bırakılması daha uygun olacaktır.</p>		
Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
1- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu 56. Madde	Türkiye hukukunda Medeni Kanun’un 56. maddesinde derneklerin kurulması için gerekli yedi gerçek veya tüzel kişinin bir araya gelmesi koşulunun üçe indirilmesi, olumlu bir gelişme olmakla birlikte Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı’nda yer alan “en az iki kişi” koşulu ile örtüşmemektedir.	I. Tanımı Madde 56- Dernekler, gerçek veya tüzel en az üç kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>Türk Medeni Kanunu md. 56 ve Dernekler Kanunu md. 2-a'da yapılacak dernek kuruluşu için gerçek veya tüzel en az iki kişinin bir araya gelmesinin yeterli olabileceğine dair değişiklikler örgütlenme özgürlüğünün kullanımının kolaylaştırılması bakımından daha uygun gözükmemektedir. Ancak kurucu sayısı ile ilgili bu tür bir düzenleme yapılsa dahi Medeni Kanun'un ilk genel kurul toplantısının tescilden itibaren altı ay içinde yapılmasını ve zorunlu organların oluşturulmasını mecbur tutan 62. maddesi sorun oluşturmaktadır. Medeni Kanun'un 84. ve 86. maddelerine göre derneklerin zorunlu organları olan yönetim ve denetim kurullarının oluşturulabilmesi için en az 16 üyeye gereksinim vardır. Dernekler kurulmalarının ardından altı ay içerisinde en az 16 üyeye ulaşmak zorundadır. Bu durumda dernek kurucu sayısında bir azaltmaya gidilmesi tek başına bu alanda yaşanan sorunları çözememektedir.</p>	
--	---	--

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>İlk genel kurulun yapılması zorunluluğuna dair sürenin (örneğin en az 18 aya çıkarılması) artırılması, yönetim ve denetleme kurulları için belirlenen üye sayısının Avrupa Konseyi Tavsiye Karar ile uyumlu hale getirilerek “en az iki kişi”ye indirilmesi ile birlikte bu organlarda yer alacak üye sayısına derneklerin dernek tüzüğünde karar verilebilmesinin önünün açılması örgütlenme özgürlüğünün kullanımının kolaylaştırılması bakımından olumlu olacaktır.</p>	
<p>2- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu 60. Madde</p>	<p>Türk Medeni Kanununun 60. maddesinde, dernek kuruluş bildiriminde, tüzükte ve kurucuların hukuki durumları ile ilgili kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde verilen 30 günlük süre içerisinde noksanlığın tamamlanmaması veya kanuna aykırılığın giderilmemesi halinde durumun dava açması için Cumhuriyet savcılığına bildirileceği düzenleniyor. Söz konusu sürenin 30 günden 45 güne çıkarılması olumlu bir değişiklik olmakla</p>	<p>2. İnceleme Madde 60- Kuruluş bildirimi ve belgelerin doğruluğu ile dernek tüzüğü, en büyük mülkî amir tarafından altmış gün içinde dosya üzerinden incelenir. Kuruluş bildiriminde, tüzükte ve kurucuların hukukî durumlarında kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde bunların giderilmesi veya tamamlanması derhâl kuruculardan istenir. Bu istemin tebliğinden başlayarak kırk beş gün içinde belirtilen noksanlık tamamlanmaz ve kanuna aykırılık giderilmezse; en büyük mülkî amir, derneğin feshi konusunda dava açılması yönünde talebini Cumhuriyet başsavcılığına bildirir. <u>Yapılan inceleme sonucunda dava açılması talebinin Cumhuriyet başsavcılığı tarafından uygun görülmesi üzerine yetkili asliye hukuk mahkemesinde derneğin feshi davası açılır. Derneğin feshi davası her ilde</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>birlikte ilgili maddede idarenin talebi ile ilgili savcılıklara bir takdir yetkisi verilmemiş durumdadır. Savcılıklar idarenin talebi ile dava açmak durumunda kalmaktadır. Savcılıklara bu konuda takdir yetkisi verilerek idare tarafından yapılan hatalı değerlendirmeler sonunda örgütlenme özgürlüğüne aykırı kapatma davalarının açılmasının önüne geçilmesi mümkün olabilecektir. Ayrıca söz konusu dava asliye hukuk mahkemelerinde açılmaktadır ve dernekler mevzuatı konusunda herhangi bir uzmanlığa sahip olmayan bu mahkemelerde görülmektedir. Dernekler mevzuatından kaynaklı davalar için belirli bir asliye hukuk mahkemesinin görevlendirilmesi ile söz konusu davaların uzman mahkemelerde görülmesi mümkün olabilecektir. Derneğin feshi için açılacak davalarda derneklerin bir avukatla temsil edilmediği durumda davanın adil yargılanma hakkına uygun yürütülmesi olanaksız hale</p>	<p><u>Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenecek asliye hukuk mahkemelerinde görülür ve karara bağlanır. Yıllık geliri 1.000.000 TL'nin altında olan dernekler hakkına açılacak derneğin feshi davalarında 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 176. ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardım hükümlerinden yararlanır. Bu yönde bir talebi bulunan dernekler bakımından Avukatlık Kanunu'nun 178. maddesinde belirtilen koşullar aranmaz.</u> Cumhuriyet savcısı mahkemeden derneğin faaliyetinin durdurulmasına karar verilmesini de isteyebilir. ...</p>
--	---	--

	<p>gelecektir. Bu nedenle açılan kapatma davalarında derneğin yıllık gelirinin belirli bir rakamın altına olması durumunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun adli yardımla ilgili hükümlerinden yararlanabileceğine dair düzenleme yapılması olumlu olacaktır.</p>	
<p>3- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu 90. Madde</p>	<p>Maddeye göre “dernekler, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, tüzüklerinde belirtilen çalışma konuları ve biçimleri doğrultusunda faaliyette bulunurlar.” Bu tür bir sınırlama derneğin faaliyet alanlarını sınırlamakta ve tüzükte yer almayan herhangi bir faaliyeti gerçekleştirmek için tüzük değişikliğini zorunlu tutmaktadır. Maddede yapılması öngörülen değişiklik de bu durumu ortadan kaldırmamaktadır. İleride ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kalkması için dernek tüzüğünde oldukça geniş bir faaliyet alanının belirtilmesi zorunlu hale gelmektedir. Konusu suç oluşturan faaliyetler zaten ilgili kanunlarla yaptırıma tabi tutulacağı için</p>	<p>E. Derneklerin faaliyetleri I. Genel olarak Madde 90- Dernekler, amaçlarını gerçekleştirmek üzere, <u>kanunlara ve tüzüklerine uygun olarak</u> faaliyette bulunurlar. Yasaklanan veya izne bağlı faaliyetlerle ilgili kamu hukuku nitelikli özel kanun hükümleri saklıdır. <u>Aşağıdaki hallerde dernek, faaliyetlerine başlayamaz veya ayrıca bir karara gerek olmaksızın faaliyet göremez hale gelir:</u> <u>1. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,</u> <u>2. Borç ödemede acze düşmüş olması,</u> <u>3. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,</u> <u>4. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.</u> <u>Söz konusu hallerin sona ermesi üzerine dernek, ayrıca bir işleme gerek olmaksızın faaliyetlerine devam edebilir. Her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin faaliyet göremez hale geldiğinin veya bu durumun sona erdiğinin tespitini isteyebilir.</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>faaliyet konusunun tüzükte sınırlı tutulması gereksiz hale gelmektedir. Tüzükte yer alan faaliyet konuları ile sınırlı faaliyet serbestisi örgütlenme özgürlüğüne aykırılık oluşturmaktadır.</p> <p>Diğer yandan, önceden sona erme için sayılan nedenlerin faaliyet göremezlik nedeni olarak düzenlenerek iyileştirme yapılması hedeflendiği görülmektedir. Ne var ki, yukarıda sayılan nedenlerle derneklerin faaliyet göremez hale gelmesi, orantısız bir yaptırım kabul edilmektedir.</p> <p>Bu tür durumlarda derneklerin faaliyetlerini sürdürmesine izin vererek, uyarı, ek süre tanınması, para cezası, vergi muafiyeti izninin kaldırılması gibi seçenek yaptırımların öngörülmesi beklenmektedir.</p> <p>Maddenin son fıkrasında yer alan “dernek faaliyetleri ile ilgili yasal ve sınırlamalara aykırılık” ifadesi her türlü yasak ve sınırlama ile ilgili dernek faaliyetleri ile ilgili olarak</p>	<p>Dernek faaliyetleri ile ilgili <u>ancak aşağıda belirtilen</u> yasak ve sınırlamalara aykırılık hâlinde, Cumhuriyet savcısının istemiyle mahkemece faaliyetten alıkoyma kararı verilebilir.</p> <p><u>a)...</u></p>
--	--	--

	<p>faaliyetten alıkoyma kararı verilmesini olanaklı kılmaktadır. Bu derece önemli bir yaptırımın somut durumda ölçülü kabul edilebilmesi için hangi durumlarda faaliyette alıkoyma kararı verilebileceğinin maddede açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Belirtilen durumlar sınırlı sayıda olmalı ve yorum yoluyla genişletilmesine olanak tanınmamalıdır.</p> <p>Maddede belirtilen “Cumhuriyet savcısının istemiyle mahkemece faaliyette alıkoyma kararı verilebilir.” ifadesi AİHS’nin 11. maddesinde uygun olmakla birlikte, kapatılma ve faaliyette alıkoymayla ilgili Anayasa ve Medeni Kanunun diğer maddelerinde değişiklik yapılması gerekmektedir:</p> <p>Anayasa’nın 33. maddesinde yer alan “Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyette alıkonulabilir. Ancak, milli</p>	
--	--	--

	<p>güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idarî karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.” fıkrası madde metninden çıkarılmalıdır ve 33. madde AİHS’nin 11. maddesine paralel hale getirilmelidir</p> <p>Medeni Kanununun 89. Maddesinde yer alan “kanuna veya ahlâka aykırı” ifadeleri yargı organlarına oldukça geniş bir takdir yetkisi vermektedir. Kanuna aykırı ifadesi yürürlükteki mevzuat olarak anlaşılabilirse de ahlâk kavramının göreceliliği örgütlenme özgürlüğüne keyfi sınırlamaları olanaklı kılmaktadır. Bu nedenle mevzuattaki diğer tüm</p>	
--	--	--

	düzenlemeler gibi burada da “ahlâka aykırı” ifadesi yürürlükten kaldırılmalıdır.	
4- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 94	<p>Derneklerin kişi sayısı ile sınırlanmaksızın şube açabilmeleri olumlu bir gelişme olsa da ilgili Madde’de yer alan şube ancak dernek genel kurulunun kararı ile açılabilir hükmü derneklerin iki genel kurul arasındaki sürede şube açmalarını engellemektedir. Bu sınırlama ortadan kaldırılmalı ve şube açılması kararı, derneğin kendisinin belirleyeceği yetkili dernek organına bırakılmalıdır.</p> <p>İlgili Madde’de yer alan şube kuruluş bildirimini için gerekli belgelerin yönetmelikle belirlenmesi hükmü ise idareye şube kuruluşunu güçleştirecek idari düzenleyici işlem yapma yetkisi tanımaktadır. Bu nedenle Medeni Kanun’un 94. maddesinde kuruluş usulünün idarenin takdir yetkisine bırakılmayarak somutlaştırılması gerekmektedir.</p>	<p>I. Şube açmaları 1. Kuruluşu Madde 94- Dernekler, gerekli görülen yerlerde <u>genel kurul yönetim kurulu</u> kararıyla şube açabilirler. Bu amaçla dernek yönetim kurulunun yetki <u>verdiği kişi veya kişiler</u>, şube açılacak yerin en büyük mülkî amirine şube kuruluş bildirimini ve <u>kuruluş belgelerini gerekli belgeleri</u> verir.</p> <p>~~Şube kuruluş bildiriminin içeriği ve gerekli belgeler, yönetmelikte gösterilir.~~</p>

5- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 95/A	Kanuna eklenmesi öngörülen bu madde ile dernek genel kurullarına şube kapatma yetkisi verilmektedir. Mevcut düzenlemede şube açılışında yaşanan aksaklıklar şubelerin kapanması açısından da yaşanmaktadır. Bu nedenle şube kapatma kararı derneğin kendisinin belirleyeceği yetkili dernek organına bırakılmalıdır.	3. Şube kapatma Madde 95/A- Şube genel kurullarının yetkisi saklı kalmak üzere, dernek <u>genel kurulu, yönetim kurulu, şube kapatmaya yetkilidir.</u>
6- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 96	Aynı amaç yerine benzer amaçlı kuruluşların bir araya gelmesinin önünü açan değişiklik olumlu olmakla birlikte, çatı örgütlenmelerin kurulabilmesi için gereken asgari kuruluş sayısı hala yüksektir. Bu nedenle, asgari sayısının Avrupa Konseyi Tavsiye Karar ile uyumlu hale getirilerek “en az iki kişi”ye indirilmesi uygun olacaktır.	1. Federasyon Madde 96- Federasyonlar, kuruluş amaçları benzer olan en az iki beş derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.
7- 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 97	Aynı amaç yerine benzer amaçlı kuruluşların bir araya gelmesinin önünü açan değişiklik olumlu olmakla birlikte, çatı örgütlenmelerin kurulabilmesi için gereken asgari kuruluş sayısı hala yüksektir. Bu nedenle, asgari	2. Konfederasyon Madde 97- Konfederasyonlar, kuruluş amaçları benzer olan en az iki üç federasyonun, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. ...

	kuruluş sayısının Avrupa Konseyi Tavsiye Kararı ile uyumlu hale getirilerek “en az iki kişi”ye indirilmesi uygun olacaktır.	
8- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 2	Derneklerin kurulması için gerekli yedi gerçek veya tüzel kişinin bir araya gelmesi koşulunun 3’e indirilmesi, olumlu bir gelişme olmakla birlikte Avrupa Konseyi Tavsiye Kararında yer alan “en az iki kişi” koşulu ile örtüşmemektedir. Bu nedenle, örgütlenme özgürlüğünün kullanımını kolaylaştırmak amacıyla değişikliğin gerçek veya tüzel en az iki kişinin bir araya gelmesi yeterli olacak şekilde yapılması uygun olacaktır.	Tanımlar Madde 2- Bu Kanunun uygulanmasında; a) Dernek: Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az iki üe gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını, ...

<p>9- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 3</p>	<p>Çocukların örgütlenme özgürlüğünü kullanmasının yasal temsilcilerinin yazılı iznine bağlı kılınması uluslararası hukukta kabul gören bir yaklaşım olmadığı gibi hakkın kullanımına bürokratik ve keyfiyete kaçabilecek engeller getirmektedir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 15. maddesine uygun olacak şekilde çocukların örgütlenme özgürlüğünü etkin kullanabilmesi için yasal temsilciden izin alma şartı kaldırılmalıdır.</p> <p>Çocuk derneklerinin kuruluş amaçlarının kısıtlanması ve çocukların çocuk derneği dışında başka derneklere üye olmasının engellenmesi de uluslararası standartlarla uyumlu değildir.</p> <p>Bu nedenle çocukların katılımının kolaylaştırılması ve güçlendirilmesi ile çocuklar tarafından kurulan derneklerin faaliyet alanlarına yönelik kısıtlamaların kaldırılması için örgütlenme özgürlüğü ile ilgili uluslararası standartlara ve Sözleşmenin 15. maddesine uygun</p>	<p>Dernek kurma hakkı Madde 3- ...</p> <p>Onbeş yaşını bitiren ~~ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlaki, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile~~ çocuklar, çocuk dernekleri kurabilir veya ~~kurulmuş çocuk derneklerine~~ üye olabilirler.</p> <p>Oniki yaşını bitiren ~~küçükler~~ çocuklar yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar.</p> <p><u>Çocuk derneklerinin tabi olacakları hükümler çocukların örgütlenme özgürlüklerini kullanmalarını kolaylaştırmak amacıyla yönetmelikle düzenlenir.</u></p> <p><u>On sekiz yaşını tamamlayan üyelerin üyelikleri, kendiliğinden sona erer.</u></p> <p>Çocuk derneklerine onsekiz yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar.</p>
--	---	---

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>bir mevzuat değişikliği uygun olacaktır.</p> <p>Çocuk derneklerinin ergin kişilerce kurulan derneklerle aynı yükümlülüklerle tabi olması nedeniyle çocukların dernekler için öngörülen kapsamlı bürokratik düzenlemeleri yerine getirmesi olanaklı gözükmemektedir. Bu nedenle maddede çocuk derneklerinin tabi olacakları hükümler çocukların örgütlenme özgürlüklerini kullanmalarını kolaylaştırmak amacıyla yönetmelikle düzenlenir hükmünün eklenmesi çocuk dernek sayısının ve bu derneklere üye çocuk sayısının artmasını sağlayabilecektir.</p>	
--	--	--

<p>10- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 4</p>	<p>İlgili maddeye göre derneğin çalışmaları, idari ve mali yapısı ile yönetsel konular hakkındaki çok sayıda durumun dernek tüzüğünde detaylandırılması gerekmektedir. Tüzüğün içeriğine dair bu kadar ayrıntılı bir düzenlemenin örgütlenme özgürlüğü ve STK'ların faaliyetlerinde özerk hareket edebilmesi ilkesiyle bağdaştığı söylenemez. Bu nedenle, bir dernek tüzüğünde yer alması zorunlu unsurların derneğin adı, adresi ve amacı ile sınırlı tutulacağı şekilde bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Diğer konularla ilgili düzenleme yapıp yapmama kararı derneğin kurucu iradesine bırakılmalıdır.</p> <p>Teklifte bulunan "Dernek tüzüklerinde yapılan değişikliklerin tüzük değişikliğinin yapıldığı genel kurul toplantısını izleyen kırk beş gün içinde, genel kurul sonuç bildirim ekinde mülki idare amirliğine bildirilir." değişiklik önerisi ise ancak yukarıda önerilen şekilde tüzükte zorunlu olarak yer</p>	<p>Dernek tüzüğü Madde 4- Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi zorunludur:</p> <p>a) Derneğin adı ve merkezi. b) Derneğin amacı ve bu amaç doğrultusunda gelir getirici faaliyetler ve ortaklıklarda bulunup bulunmayacakları. c) ~~Derneğe üye olma ve üyelikten çıkmanın şart ve şekilleri.~~ d) ~~Genel kurulun toplanma şekli ve zamanı.~~ e) ~~Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri.~~ f) ~~Yönetim ve denetim kurullarının görev ve yetkileri, ne suretle seçileceği, asıl ve yedek üye sayısı.~~ g) ~~Derneğin şubesinin bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği.~~ h) ~~Üyelerin ödeyecekleri giriş ve yıllık aidat miktarının belirlenme şekli.~~ ı) ~~Derneğin borçlanma usulleri.~~ j) ~~Derneğin iç denetim şekilleri.~~ k) ~~Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği.~~ l) ~~Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli.~~</p> <p><u>Dernek tüzüklerinde yapılan değişiklikler, tüzük değişikliğinin yapıldığı genel kurul toplantısını izleyen kırk beş gün içinde, genel kurul sonuç bildirim ekinde mülki idare amirliğine bildirilir.</u></p>
--	--	---

	<p>alması gereken unsurların derneğin adı, adresi ve amacı ile sınırlı tutulduğu durumda uygun olacaktır. Aksi takdirde böylesi bir düzenleme STK'ların özerkliği ilkesine müdahale niteliği taşıyacaktır.</p>	
<p>11- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 8</p>	<p>Federasyon ve konfederasyonların üye sayısının asgari sayının altına düşmesi halinde kendiliğinden sona erme hükümleri uygulanmadan önce eksikliğin giderilmesi için üst kuruluşlara on iki ay tanınması olumlu bir düzenlemedir.</p> <p>Ek olarak, örgütlenme özgürlüğünün kullanımını kolaylaştırmak amacıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 97. ve 98. maddelerinde yapılacak değişikliklerle federasyon ve konfederasyon kurmak için gerekli üye sayısı en az iki olmalı ve buna uygun olarak 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 8'de üye sayısının bire düştüğü durumlarda bu kuralın uygulanması yönünde düzenleme yapılmalıdır.</p>	<p>Federasyon ve konfederasyonlar Madde 8- Federasyonların ~~üye sayısının beşten~~ ve konfederasyonların üye sayısının ~~üçten aşağı~~ bire düştüğü ve bu durum on iki ay içinde giderilmediği takdirde haklarında kendiliğinden sona erme hükümleri uygulanır.</p> <p>Federasyonlar ve konfederasyonlar temsilcilik dışında her ne ad altında olursa olsun, başka bir örgüt kuramazlar.</p>

<p>12- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 15</p>	<p>Teklif edilen değişiklik kanun maddesini daha anlaşılır hale getirmektedir.</p> <p>Ancak sona erme derneğin kendi iradesi dışında başka bir nedenle gerçekleştiğinde dernek malvarlığının derneğin iradesi hilafına başka bir derneğe bırakılması örgütlenme özgürlüğü ile bağdaşmayan bir durumdur. Her ne kadar maddede “derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip dernek” ifadesine yer verilmiş olsa da söz konusu dernek kapatılan dernekle aynı amaçla kurulmuş olsa da tamamen farklı bir yaklaşım benimsemiş olabilir ve bu nedenle de iki derneğin amaçlarının fiilen örtüşmemesi söz konusu olabilir. Böyle bir durumun örgütlenme özgürlüğü ile bağdaşmayacağı açıktır. Bu nedenle derneğin kendi iradesi dışında sona ermesi durumlarında bu konuda tüzükte hüküm bulunmadığı veya bu konuda herhangi bir genel kurul kararının</p>	<p>Tasfiye</p> <p>Madde 15- <u>Herhangi bir şekilde sona eren derneğin malvarlığının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır. Ancak sona eren derneğin para, mal ve hakları kazanç paylaşma amacı güden bir tüzelkişiliğe bırakılamaz. Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağı gösterilmemiş veya bu konuda yetki genel kurula bırakılmış olup da genel kurul toplanamamış veya genel kurulda bir karar alınmamışsa ya da tüzükte belirtilen veya genel kurulda alınan kararda belirtilen dernek sona ermişse</u> derneğin bütün para, mal ve hakları, <u>derneğin sona erdiği tarihteki üyelerinin katılacağı bir toplantıda, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınan karara göre tasfiye edilir.</u>~~mahkeme kararıyla derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.~~</p> <p>...</p>
---	--	---

	<p>olmadığı durumda mutlaka dernek üyelerinin iradesi esas alınmalıdır. Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan devir yasağı da örgütlenme özgürlüğüne yönelik ölçsüz bir müdahaledir. Bu nedenle üçüncü fıkranın madde metninden çıkarılması gerekmektedir.</p>	
<p>13- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 18/A</p>	<p>Dernek içi uyuşmazlıkların yargıya taşınması halinde, mahkeme sürecinin yıllarca sürmesi, harçlar ve bilirkişi ücreti gibi mahkeme masraflarının pahalı olması; mahkeme sürecinin kişiler arası ilişkileri zorlaması gibi etkenler nedeniyle yargı dışı yollar oluşturulması önemli görülmektedir. Fakat, oluşturulması planlanan dernek hakem heyetleri sivil toplumla istişare edilmeden kurgulanmıştır. Bu gibi yapılar katılım, güven, hesapverebilirlik, şeffaflık ve STK'ların bağımsızlığı ilkelerine dayanmalıdır. Maddede buna ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ayrıca bu heyetlerin verecekleri kararlara karşı yargı yolu açıktır. Bu</p>	<p><u>Dernekler hakem heyeti Yargılama usulü</u> <u>Madde 18/A-</u> <u>Bu Kanunla ilgili olarak hukuk mahkemelerinde bakılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır.</u> <u>Derneklerde, özellikle üyeliğin haksız kabulü veya reddi, üyelerle organlar veya organlar arası uyuşmazlıklar ile merkez ve şubeler arasındaki yargıya intikal etmiş uyuşmazlıklar dava tarihinden itibaren iki ay içerisinde sonuçlandırılır.a İlk derece mahkemesi tarafından bu konularda verilen kararlara karşı istinaf volu açık olup temyiz yolu kapalıdır. İlk derece mahkemesi kararı ile ilgili istinaf yoluna başvurulması durumunda bölge adliye mahkemesi dosyanın kendisine geldiği tarihten itibaren iki ay içerisinde kesin kararını açıklar. İvedi çözüm getirmek üzere, idare nezdinde, bağımsız ve özerk yapıda dernek hakem heyetleri kurulur. Dernek hakem heyetleri üyeleri, uyuşmazlık yaşayan derneğe benzer alanda çalışan STK'lardan ve alandaki tarafsız uzmanlardan seçilir. Heyetlerin kuruluşu, işlevişi, görev ve yetkilerinin kapsamı yönetmelik ile düzenlenir.</u> <u>Herhangi bir uyuşmazlık için dernek hakem heyetine başvurulmuş olması, o uyuşmazlığa ilişkin yargı yolunu ortadan</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>durumda hakem heyeti tarafından verilecek kararın yine bir yargısal sürece konu olması mümkün hale gelecektir. Bu şekilde uzun işleyen yargısal süreçlere bir de hakem heyeti süreci eklenecek ve toplam süre daha da uzayacaktır. Bunun yerine bu tür konulara ilişkin açılacak davaların en fazla dört ay içerisinde sonuçlandırılacağına dair bir düzenleme yapılması çok daha uygun gözükmemektedir. Bu düzenlemenin yeni bir madde ihdas etmek yerine mevcut 18. maddeye bir fıkra eklenerek yapılması mümkündür.</p>	<p><u>kaldırılmaz. Dernek hakem heyetlerinin tedbir kararları da dâhil olmak üzere verdikleri kararlara karşı yargı yolu ayrıca açıktır.</u></p>
14- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 19/A	<p>Herhangi bir şekilde destek alan bir STK her yıl hesapları ve faaliyetleri hakkında bu amaçla oluşturulmuş bir denetleyici kuruma rapor sunmakla, bağımsız kuruluşlara veya kişilere hesaplarını denetletmekle ve söz konusu desteğin hangi oranda bağış toplama ve yönetim için kullanıldığını kamuoyuna açıklamakla yükümlü tutulabilir. Ancak STK'lar söz konusu raporu sunarken bağış yapan</p>	<p><u>Kamuya açıklık</u> <u>Madde 19/A- Aşağıdaki hususlar, bilanço esasına göre defter tutan derneklerin kuracakları internet sitesinde kamuoyunun bilgisine açık tutulur:</u> <u>a) Genel kurul dışındaki dernek organlarını oluşturan üyelerin isim ve unvanları ile derneğin iletişim bilgileri,</u> <u>b) Bir önceki yıla ait faaliyet, dış denetim ve denetleme kurulu raporları,</u> <u>c) Yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan alınan yardımlarda yardımın kaynağı, kullanım amaç ve usulü,</u></p>

	<p>kişilerin, bağıştan yararlanan kişilerin ve çalışanlarının haklarını gözetmeli ve meşru ticari sırları korumalıdır.</p> <p>Her ne kadar kamuya açıklık, demokratik toplum düzeninin gereklerindense de son dönemde uluslararası fon alan sivil toplum kuruluşlarına yönelik olarak sosyal medya ve diğer mecralarda endişe verici söylem ve açıklamalar ortaya çıkmıştır. Yurt dışından fon alan kurumların bir kanıt gösterilmeden etiketlenmesi ve şaibe yaratılması, meşru şekilde faaliyet gösteren birçok kurumun itibarını zedeleyebilmektedir. Halihazırda, yurt dışından alınan her fonun kamuya bildirimini yapılması zorunludur. Kamu idaresi tarafından alınan bildirim, raporlama, beyanname ve gerektiğinde denetimleri kapsayan bir dizi tedbir mevcuttur ve uygulanmaktadır. Yurtdışından alınan yardımların detaylarının dernekler tarafından internet sitelerinden yayımlanması, kamuya açıklıktan ziyade, sınırlı fon</p>	
--	--	--

	<p>kaynakları üzerinde denetimin artırılması ve sivil toplumun hedef gösterilmesi sonuçlarını doğurabilecektir. Diğer yandan, dernek organlarını oluşturan üyelerin bilgileri, faaliyet, dış denetim ve denetleme kurulu raporları gibi verilerin internet sitelerinde yayımlanmasının zorunlu tutulması yerine, derneklerin bu verileri kamuya paylaşabilmeleri için teşvik edilmeleri ve kapasitelerini artırabilmeleri için desteklenmeleri uygun olacaktır. Halihazırda derneklerin büyük çoğunluğunun internet sitesi bulunmamaktadır. Bu nedenle bu konuda kanuni bir düzenleme yapılmaması önerilmektedir.</p>	
<p>15- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 27</p>	<p>Dernekler Kanunu'nun 27. maddesinin ilk fıkrasında yer alan "derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması" ölçütünde herhangi bir değişikliğe</p>	<p>Kamu yararına çalışan dernekler Madde 27- ... Kamu yararına çalışan dernek statüsünün kazanılması, kaybedilmesi ve gerekli belgeler ile diğer esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir. <u>Yönetmeliğe göre belirlenen nitelikleri taşımadığı tespit edilen derneklere ret nedeniyle ilgili bilgi verilir ve bu dernekler, kamu</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>gidilmemiştir. Bu ölçüt kamu yararı statüsü kazanılmasında idareye oldukça geniş bir takdir yetkisi vermektedir. Dernekler Kanunu'nun 27. maddesinin ilk fıkrasında yer alan ölçüt daha somut hale getirilmesi daha olumlu olacaktır. Kamu yararı statüsü için yapılan başvurunun reddinin objektif ve şeffaf kriterlere göre yapıldığı açık olmalıdır. Başvurunun neden reddedildiğine ilişkin kuruluşa bilgi verilmelidir.</p>	<p><u>yararı kararı için, bu tespitin yapıldığı tarihten itibaren 1 yıl geçmeden önce yeniden başvuramaz.</u></p>
<p>16- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 30</p>	<p>Madde 30 ile derneklerin faaliyetleri tüzüklerinde gösterilen amaçla sınırlandırılmıştır. Bu durum, derneğin faaliyet alanlarını sınırlamakta ve tüzükte yer almayan herhangi bir faaliyeti gerçekleştirmek için tüzük değişikliğini zorunlu tutmaktadır. Yine ileride ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kaldırılması için dernek tüzüğünde oldukça geniş bir faaliyet alanının belirtilmesi zaruri hale gelmektedir. Bu noktada konusu suç oluşturan faaliyetler zaten ilgili kanunlarla yaptırıma tabi</p>	<p>Kurulması yasak olan dernekler ve yasak faaliyetler Madde 30- Dernekler; ~~a) Tüzüklerinde gösterilen amaç dışında faaliyette bulunamazlar.~~ b) a) Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamaz. e) b) Askerliğe, millî savunma ve genel kolluk hizmetlerine hazırlayıcı öğretim ve eğitim faaliyetlerinde bulunamaz, bu amaçları gerçekleştirmek üzere kamp veya eğitim yerleri açamazlar. Üyeleri için özel kıyafet veya üniforma kullanamazlar.</p>

	tutulacağı için faaliyet konusunun tüzükle sınırlı tutulması gereksiz hale gelmektedir. Sonuç olarak, tüzükte yer alan faaliyet konuları ile sınırlı faaliyet serbestisi örgütlenme özgürlüğüne aykırılık oluşturmaktadır ve yürürlükten kaldırılmalıdır.	
17- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 32	<p>Dernekler Kanunu'nun 32. maddesinde idari para cezalarının miktarı konusunda genellikle azaltılmaya gidilmiş olsa da maddede öngörülen tüm idari para cezalarından önce yazılı uyarıda bulunulması uygun olacaktır. Bu nedenle ilgili tüm maddeler, “yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereği yerine getirmeyenler ... Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılır.” biçiminde düzenlenmesi önerilmektedir.</p> <p>32(a) maddesiyle belirtilen fiilleri işleyen kişilere idari para cezası öngörülmüştür. Söz konusu düzenleme örgütlenme özgürlüğüne yönelik bir müdahale niteliğindedir. Bu müdahalenin her somut durumda</p>	<p>Ceza hükümleri Madde 32- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara uygulanacak cezalar aşağıdaki şekildedir:</p> <p>a) Dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar veya derneklere üye olmaları kanunlarla yasaklandığı halde dernek üyesi olanlar ile derneklere üye olması kanunlarla yasaklanmış kişileri bilerek dernek üyeliğine kabul eden veya kaydını silmeyen veya dernek üyesi iken derneklere üye olma hakkını kaybeden kişileri dernek üyeliğinden silmeyen dernek <u>yöneticilerine bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyen dernek yöneticilerine bin</u> Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>b) Genel kurulu süresinde toplantıya çağırmayan <u>dernek yöneticileri bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyen dernek yöneticilerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.</u> Genel kurul toplantılarını kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak veya dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen</p>

	<p>AIHS'nin 11. maddesi için öngörülen sınırlama rejimine uygunluğunun incelenmesi gerekmektedir. Bir kişinin süresiz olarak örgütlenme özgürlüğünden mahrum bırakılması örgütlenme özgürlüğünün açık ihlali kabul edilmektedir. Bu noktada bir kişinin dernek kurucusu veya üyesi olmasının yasaklanma nedeni ve öngörülen yaptırımın orantılılığı değerlendirilecektir.</p> <p>32(d), 32(j), 32(n) ve 32(o) maddelerinde öngörülen hapis ve adli para cezalarının kaldırılması olumludur. Fakat öngörülen ceza yine de örgütlenme özgürlüğünü kullanmak isteyen kişilerin ağır bir bürokrasi ile uğraşması anlamına gelmektedir. Dernekler Kanununun 11. maddesi derneklerin gelir ve giderlerinin belgelendirilmesi ile ilgili kapsamlı bir düzenlemeye yer vermiş ve konunun daha ayrıntılı olarak yönetmelikle düzenlenmesinin yolunu açmıştır. Derneklerin bu tür kayıtları nasıl tutmaları gerektiğine dair yine</p>	<p>yer dışında yapan <u>dernek yöneticileri bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyen</u> dernek yöneticilerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Mahkemece, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline de karar verilebilir.</p> <p>...</p> <p>d) Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya <u>usulüne uygun tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereği yerine getirmeyenler bin</u> Türk Lirası idarî para cezası verilir. Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>...</p> <p>g) Yetkili merciler <u>izin izni olmaksızın bildirim yapılmaksızın</u> yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açanlar, faaliyetlerini yürütenler, bunlarla işbirliğinde bulunanlar veya bunları üye kabul edenlere <u>bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyenler</u> bin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve <u>izinsiz açılan</u> şube veya temsilciliğin de kapatılmasına karar verilir.</p> <p>h) 16 ncı maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen <u>basımevi yöneticileri bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyen</u> basımevi yöneticilerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p>
--	---	--

	<p>oldukça bürokratik bir işleyiş oluşturulmuştur. Tutulacak defterler ve kayıtlara dair idarenin takdir yetkisi kaldırılmalıdır. Tutulması gereken defterler, kayıtlar, beyannamede verilecek bilgiler ve eklerin ve bürokratik ve karmaşık yükümlülüklerin kaldırılması; kayıtların elektronik ortamda tutulabileceğinin belirtilmesi yerinde olacaktır. Dernekler Kanunu'nun 32(g) maddesinde, yetkili mercilerin izni olmaksızın yabancı derneklerin ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açanlara, faaliyetlerini yürütenlere, bunlarla işbirliğinde bulunanlara veya bunları üye kabul edenlere 1.000 TL idari para cezası verileceği belirtilmiştir. Bu durumda izinsiz açılan şube veya temsilcilik de kapatılabilecektir. Söz konusu düzenleme idari para cezası ile birlikte kapatma yaptırımını da öngörmüştür. Bu durum orantılılık ilkesine aykırıdır.</p>	<p>i) 17 nci maddede yer alan zorunluluğa uymayanlara beş yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>j) <u>19 uncu maddede belirtilen beyannameyi bilerek gerçeğe aykırı olarak verenler ve 19/A maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler, bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyenler bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılır.</u></p> <p>k) (Değişik:27/12/2020-7262/16 md.) 9 ve 19 uncu maddelerinin üçüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar ile tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren on beş gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler üç aydan bir yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. 21 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından besyüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.</p> <p>l) 22 ve 24 üncü maddelerde belirtilen bildirim yükümlülüğünü, 19 uncu maddede belirtilen beyanname verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine ve 24 üncü maddede belirtilen temsilcilere <u>bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyenlere bin</u> Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>m) 26 ncı maddede belirtilen tesisleri izinsiz açan <u>dernek yöneticileri bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine</u></p>
--	---	--

	<p>Yabancı derneklerin Türkiye’de şube açabilmesi için izin yerine bildirim yükümlülüğü getirilmelidir. (Dernekler Kanunu’nun 5. maddesinde de değişikliğe gidilmesi gerekmektedir.) Bu maddenin önderilen biçimde değiştirilmemesi durumunda ise Öncelikle ihtarda bulunulması ardından kapatma yaptırımında bulunulacak şekilde bir değişiklik yapılması daha uygun olacaktır.</p> <p>Kanunun 32(n) maddesiyle, Kanunun 28. maddesinde belirtilen yasaklara uyulmaması durumunda öncelikle yazılı olarak uyarı yapılmakta ardından ise cezai yaptırım ve derneğin kapatılmasına gidilmektedir. Yeni düzenlemede de bu konuda bir değişiklik yapılmış ve adli para cezası yerine idari para cezası getirilmiştir. Ancak öngörülen idari para cezasının miktarı oldukça yüksektir. Bu şekilde bir yaptırım dizgesinin Anayasa’nın 13. maddesi ve</p>	<p><u>getirmeyen</u> dernek yöneticilerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve tesisin kapatılmasına da karar verilebilir.</p> <p>n) 28 inci maddede belirtilen kelimeleri <u>yazılı olarak uyarılmalarına rağmen</u> izinsiz ~~kullanan~~ <u>kullanmaya devam eden</u> veya 29 uncu maddede belirtilen yasaklara, yazılı olarak uyarılmalarına rağmen, aykırı hareket eden dernek yöneticileri, beş bin Türk lirasından yüzbeş bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir ve aykırı hareket etmeye devam eden derneğin hakkında en büyük mülkî amir, derneğin feshi konusunda dava açılması yönündeki talebini Cumhuriyet başsavcılığına bildirir. Yapılan inceleme sonucunda dava açılması talebinin Cumhuriyet başsavcılığı tarafından uygun görülmesi üzerine yetkili asliye hukuk mahkemesinde derneğin feshi davası açılır. Derneğin feshi davası her ilde Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenecek asliye hukuk mahkemelerinde görülür ve karara bağlanır. Yıllık geliri 1.000.000 TL’nin altında olan dernekler hakkında açılacak derneğin feshi davalarında 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 176. ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardım hükümlerinden yararlanır. Bu yönde bir talebi bulunan dernekler bakımından Avukatlık Kanunu’nun 178. maddesinde belirtilen koşullar aranmaz. kapatılmasına karar verilir.</p> <p>o) 30 uncu maddenin ~~(a) bendinde belirtilen yasağa aykırı hareket eden dernek yöneticileri bin Türk lirasından on bin Türk lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Aynı maddenin~~ (c) bendine aykırı faaliyette bulunan dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına da karar verilir.</p> <p>...</p>
--	--	---

	<p>AIHS'nin 11. maddesi açısından orantılı kabul edilmesi mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla Dernekler Kanunu'nun 32. maddesinin (n) bendi yürürlükten kaldırılmalı veya yasağın sürmesi durumunda söz konusu yaptırımlar daha orantılı olacak biçimde öngörülmelidir.</p> <p>32(o) maddesinin ilk cümlesinde 30(a) maddesine aykırılık halinde adli para cezası yerine idari para cezası öngörülmesi olumlu olmakla birlikte bu tür bir sınırlama derneğin faaliyet alanlarını sınırlamakta ve tüzükte yer almayan herhangi bir faaliyeti gerçekleştirmek için tüzük değişikliğini zorunlu tutmaktadır. Yine ileride ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kaldırılması için dernek tüzüğünde oldukça geniş bir faaliyet alanının belirtilmesi zaruri hale gelmektedir. Bu noktada konusu suç oluşturan faaliyetler zaten ilgili kanunlarla yaptırıma tabi tutulacağı için faaliyet konusunun</p>	<p>s) 23 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen <u>dernek yöneticileri bu durumun 30 gün içinde düzeltilmesi için mahalli mülki amir tarafından yazılı olarak uyarılırlar. Uyarının gereğini yerine getirmeyen</u> dernek yöneticilerine bin Türk lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>t) 19 uncu maddenin dördüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından yüz-on bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak bu aykırılığın kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde gerçekleşmesi hâlinde, 33 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yetkilendirilen makamın yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda çalıştırılma biçimine bakılmaksızın görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu yetkili makama bildirilir.</p> <p>u) <u>22/A maddesinde öngörülen yükümlülüğe aykırı hareket edenler her bir işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir.</u> Bu bentte öngörülen parasal sınır; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz.</p> <p>Bu Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı olarak dernek organlarında görev alanlara ve bu kişilerin görevlerini yazılı uyarıya rağmen yedi gün içerisinde sonlandırmayan dernek yöneticilerine bin beş yüz Türk lirası idari para cezası verilir. Mülki idare amirince yapılan ikinci yazılı uyarıya rağmen kırk beş gün içinde bu kişilerin</p>
--	---	--

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>tüzükle sınırlı tutulması gereksiz hale gelmektedir. Sonuç olarak tüzükte yer alan faaliyet konuları ile sınırlı faaliyet serbestisi örgütlenme özgürlüğüne aykırılık oluşturmaktadır ve ilk cümle bu nedenle yürürlükten kaldırılmalıdır.</p>	<p>organlardaki görevlerinin sonlandırılmaması hâlinde Türk Medenî Kanunu'na göre işlem tesis edilir.</p>
<p>18- 5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 33</p>	<p>Derneklerin yaptırımlara karşı açacakları davalarda yargılama giderlerinden muaf tutulması yönündeki düzenleme teklifi olumludur. Ancak çocuk dernekleri yöneticileri hakkında ceza hukuku tedbirlerine başvurulması ölçüsüz bir müdahale olacaktır. Bu nedenle çocuk dernekleri yöneticileri hakkında soruşturma ve kovuşturma açılmayacağına ilişkin hüküm konulması önerilmektedir. Ayrıca derneklerin adalete erişim hakkının güçlendirilmesi bakımından haklarında uygulanan idari para cezalarında bir avukattan ücretsiz hukuki yardım almaları olanaklı kılınmalıdır.</p>	<p>Cezaların uygulanması Madde 33-Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları çocuk dernekleri hakkında, yazılı olarak uyarılmasına <u>ve bu uyarıya</u> rağmen tekrar edilmesi halinde uygulanır. <u>Bu kanun kapsamında suç oluşturan fiilleri işlediği iddiasıyla çocuk dernekleri yöneticileri hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma açamaz.</u> Bu Kanunun 32 nci maddesinde geçen “dernek yöneticileri” ibareleri dernek yönetim kurulu başkanını ifade eder. Bu Kanunda yazılı olan idarî yaptırımlara karar vermeye mahalli mülki amir yetkilidir. <u>Bu Kanuna göre verilen cezalara karşı açılacak davalar, yargılama giderlerinden muafır.</u> <u>Yıllık geliri 1.000.000 TL'nin altında olan derneklerin verilen idari para cezalarına karşı yapacakları başvurularda veya açacakları davalarda ilgili dernekler 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 176. ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardım hükümlerinden yararlanır. Bu yönde bir talebi bulunan dernekler bakımından Avukatlık Kanunu'nun 178. maddesinde belirtilen koşullar aranmaz.</u></p>

YARDIM TOPLAMA KANUNU MEVZUATI TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRME FORMU

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Uluslararası standartlara göre STK'ların kaynak geliştirme faaliyetleri örgütlenme özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır ve bu hakkın kısıtlanması ancak Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tanımlanan kısıtlara uygun olarak gümrük, döviz ve para aklama veya seçimler ve siyasi partiler ile ilgili mevzuat çerçevesinde sınırlama getirilmesi mümkün olabilmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları'nda belirtildiği üzere, STK'ların üye aidatları, bağışçılardan sağlanan nakdi ve aynı yardımlar, kamudan ve uluslararası kuruluşlardan temin ettiği fonlar, yatırımlardan elde ettiği gelirler, kira geliri, telif hakkı ve diğer ekonomik faaliyetlerinden sağladığı gelirler herhangi bir kesintiye uğramamalı; kamu STK'ları bu şekilde desteklemelidir. Bu çerçevede Yardım Toplama Kanunu'nun STK'ların kaynak geliştirme faaliyetlerini kolaylaştıracak, kişi ve kurumların bağış yapmasını teşvik edecek bir niyetle hazırlanması gerekmektedir.</p> <p>Mevzuat temelde yardım toplama faaliyetini kısıtlama üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle STK'ların ihtiyacı, mevzuatta yapılacak kısmi düzenlemeler değil, Yardım Toplama Kanunu ve ilgili yönetmeliğin bütüncül şekilde ve STK'larla yakın iş birliği içinde ele alınarak yardım toplamayı kolaylaştırmak üzere tümüyle değiştirilmesidir.</p>	

Yine de önerilen düzenlemede, dernek ve vakıflar için yardım toplama faaliyetinin izin yerine bildirimle bağlanması önemli bir gelişmedir. Fakat, bildirimle yardım toplama faaliyetine çok sayıda istisna getirilmesi ve izne bağlanması nedeniyle Yardım Toplama Kanunu genel anlamda yardım toplama faaliyetini kısıtlayan yaklaşımı sürdürmektedir. Yardım toplama konusunda denetim usulleri ve cezai düzenlemeler gibi kanuni güvenceler mevcutken yardım toplamak için izin zorunluluğun getirilmesindeki amacın toplanan paraların suistimalini önlemek olduğu söylenemez. Yardım toplamayı izne tabi tutma yönündeki düzenleme özgürlükçü yaklaşımla bağdaşmamaktadır. Maddi yardımın gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından yapıldığı durumlarda devletten izin alınmasına dair bir zorunluluk getirilmesi örgütlenme özgürlüğüne yönelik meşru olmayan bir müdahale sayılmaktadır. Böyle bir durumda bazı sınırlamalar öngörülmekle birlikte devletten izin alınmasını zorunlu tutma örgütlenme özgürlüğünün ihlali olarak kabul edilmektedir.

Kanun koyucu Yardım Toplama Kanunu'na ihtiyaç olduğunu düşünüyorsa da Kanun'un STK'lar haricinde yardım toplayan gerçek kişiler ve diğer tüzel kişiler bakımından uygulanması daha yerinde bir tercih olacaktır. Kaynak geliştirme faaliyetleri örgütlenme özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır ve yardım toplama STK'ların temel faaliyetleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle STK'ların yardım toplama faaliyetlerinin Yardım Toplama Kanun'un kapsamından çıkarılması olumlu olacaktır. Kaldı ki dernekler mevzuatı, ceza hukuku ve medeni hukuk ilkeleri ve uluslararası belgelerde yer alan örgütlenme özgürlüğü ve ilgili hak ve özgürlüklere ilişkin standartlar dikkate alındığı takdirde Yardım Toplama Kanunu'na ihtiyaç kalmaması muhtemeldir.

<p>Diğer yandan, neredeyse tüm dünyada maddi ve ayni desteklerin tamamı bağış olarak kabul edilmekte ve adlandırılmakta yani tek bir kavram kullanılmaktadır. Türkiye’de yardım ve bağış olmak üzere iki farklı kavram kullanılması uygulamada problemlere yol açmaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tek bir kavram kullanılması ve yasal düzenlemelerin buna uygun şekilde değiştirilmesi olumlu olacaktır.</p> <p>Sonuç olarak, dernek ve vakıfların Yardım Toplama Kanunu kapsamından çıkarılması yönünde düzenleme yapılmalıdır. Bu yaklaşımın benimsenmemesi durumunda aşağıda yer verilen öneriler dikkate alınmalıdır.</p> <p>Teklifte öngörülen düzenlemelere ek olarak, 27. maddeye göre, Türkiye’de yabancı temsilciliklerce yardım toplanması Dışişleri Bakanlığı’nın iznine bağlıdır ve Türkiye merkezli dernek ve vakıflara nazaran aşılması zor usuller öngörülmektedir. Türkiye’de faaliyette bulunma hakkına sahip olmuş bir temsilciliğin Türkiye’deki diğer dernek ve vakıflarla aynı usullerle yardım toplayabilmesi gerekir.</p>		
Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
1- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 3	Teklif edilen düzenlemede yardım toplayabilecek olanlar arasında üniversite bünyesindeki öğrenci kulüpleri dahil edilirken, gazete ve dergiler çıkarılmaktadır. Öğrenci kulüplerinin yardım	Yardım toplayabilecek olanlar Madde 3 – Kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere dernekler, vakıflar ile bunların üst kuruluşları, gerçek kişiler, <u>üniversiteler</u>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>toplayabilmesine dair düzenleme yapılması olumlu olsa da öğrenci kulüpleri dışında sayılan kişiler gerçek kişi ve tüzel kişilerden oluşurken öğrenci kulüpleri ne gerçek kişi ne de tüzel kişidir ve üniversitelerden ayrı bir tüzel kişiliği bulunmamaktadır. İyiniyetli bu düzenlemenin uygulamaya geçirilmesinde sorunlarla karşılaşılabilir.</p>	<p><u>bünyesindeki öğrenci kulüpleri</u>, kurumlar ve spor kulüpleri, yardım toplayabilirler.</p>
<p>2- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 5</p>	<p>Maddeye göre internet üzerinden kredi kartı ile yapılacak yardım toplama faaliyetleri de kanun kapsamındadır. Bu usulün Kanun kapsamına sokularak yardım toplama faaliyeti olarak algılanması ve izne bağlı tutulması bağışçıların işini zorlaştırmakta ve STK'ların ciddi bir destekten yoksun kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu tür faaliyetler Kanun kapsamında kabul edildiğinden belli bir süre ile sınırlandırılmaları söz konusu olmaktadır. Bu nedenle dernek ve vakıfların bağış hesaplarında gerçekleşen işlemler ile kredi kartı ile yapılan bağışların maddenin</p>	<p>Yardım toplama şekilleri Madde 5 – Bu Kanuna göre; makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak, eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle <u>veya herhangi bir başka volla</u> yardım toplanabilir. <u>Bu usuller haricinde yardım toplayacakların talebi üzerine mülki idare amirince uygun görülen usulle de yardım toplanabilir. Dernek ve vakıfların sürekli olarak kullandıkları bağış hesaplarına kredi kartı veya banka transferi yoluyla yapılan bağışlar Yardım Toplama Kanunu kapsamında değildir.</u> ...</p>

	kapsamı dışında bırakılması gerekmektedir.	
3- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 6	<p>Önerilen düzenlemede, dernek ve vakıflar için yardım toplama faaliyetinin izin yerine bildirimle bağlanması önemli bir gelişmedir. Fakat, bildirimle yardım toplama faaliyetine çok sayıda istisna getirilmesi ve izne bağlanması nedeniyle Yardım Toplama Kanunu genel anlamda yardım toplama faaliyetini kısıtlayan yaklaşımı sürdürmektedir. Yardım toplama konusunda denetim usulleri ve cezai düzenlemeler gibi kanuni güvenceler mevcutken yardım toplamak için izin zorunluluğunun getirilmesindeki amacın toplanan paraların suistimalini önlemek olduğu söylenemez. Yardım toplamayı izne tabi tutma yönündeki düzenleme özgürlükçü yaklaşımla bağdaşmamaktadır.</p>	<p><u>İzin alma, bildirim yapma zorunluğu</u> <u>Madde 6 – Dernekler, vakıflar ile bunların üst kuruluşları ve üniversiteler bünyesindeki öğrenci kulüpleri yardım toplayabilmek için yetkili makama bildirim yaparlar. Gerçek kişiler ise yardım toplama iznine tabidirler.</u> <u>Makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, yardım pulu çıkararak, eşya pıvagosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek suretiyle yardım toplama faaliyetleri ile için her halükârda izin almak zorunludur. bankalarda hesap açtırarak veya bilişim sistemleri kullanmak suretiyle ya da herhangi bir başka yolla yardım toplama faaliyetleri mülki idare amirine bildirimle tabidir.</u> <u>Gerçek kişiler tarafından</u> izin alınmadan girişilen yardım toplama faaliyetleri güvenlik kuvvetlerince derhal men edilir ve sorumlular hakkında kovuşturma yapılır.</p>

<p>4- 2860 Sayılı yardım Toplama Kanunu Madde 7</p>	<p>Bir önceki madde ile ilgili önerilen değişikliklerle uyum sağlanabilmesi için 7. maddede de dernek ve vakıflar bakımından değişiklik yapılması gerekmektedir.</p>	<p>Yetkili Makamlar Madde 7- <u>Yardım toplama izni alınması gereken hallerde,</u> yardım toplama faaliyeti bir ilin birden fazla ilçesini kapsıyorsa o ilin valisinden, bir ilçenin sınırları içinde ise o ilçenin kaymakamından izin alınır. Yardım toplama faaliyeti birden fazla ili kapsıyorsa yardım toplama faaliyetine girecek gerçek <u>ve dernek ile vakıflar haricindeki tüzel</u> kişilerin yerleşim yerinin bulunduğu ilin valisinden izin alınır ve izni veren valilik tarafından ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilir. <u>İçişleri Bakanlığı (Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü) web sayfasında bu izni ilan eder.</u> Yardım toplama faaliyetleriyle ilgili işlemler dernekler birimlerince yürütülür. <u>Yardım toplamaya ilişkin bildirim yapılması gereken hallerde; yardım toplama faaliyeti bir ilin birden fazla ilçesini kapsıyorsa o ilin valisine, bir ilçenin sınırları içinde ise o ilçenin kaymakamına bildirimde bulunulur. Yardım toplama faaliyeti birden fazla ili kapsıyorsa yardım toplama faaliyetine girecek tüzel kişiler yerleşim yerinin bulunduğu ilin valisine bildirimde bulunur. Bu bildirimler hakkında valilik tarafından ilgili valiliklere ve İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.</u></p>
<p>5- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 8</p>	<p>Önerilen düzenlemede bildirim ile izin başvurusu arasındaki ayırım net değildir ve uygulamada karışıklığa yol açması olasıdır. Maddenin daha açık şekilde düzenlenmesi uygun olacaktır. Bunun yanında, STK'ların yardım toplama</p>	<p><u>Bildirim ve başvuru Madde 8 – Yardım toplayacak gerçek kişiler ile izne tabi yardım toplama usullerini kullanacak olanlar, taleplerini</u> izin vermeye yetkili makama <u>bildirimler başvururlar.</u> <u>Dernek ve vakıflar yardım toplama faaliyetleri için 7 inci maddede belirtilen yetkili makamlara bildirim yapar. Bildirimle beraber yardım toplama faaliyetlerine başlanabilir.</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	faaliyetlerinin kolaylaştırılması amacıyla bildirim formunun oluşturulması gerekmektedir.	Başvurular da bulunması gereken hususlar ve eklenecek belgeler ile bildirim usulü yönetmelikte gösterilir. <u>Yönetmelikte bildirim usulünün izin usulüne dönüşmesine yol açacak düzenleme yapılamaz. Yönetmelikte, bildirim ve izin başvurularının elektronik ortamda yapılabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılır.</u>
6- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 10	Yardım toplama süresinin takdirinin kaymakamlık ve valiliklere verilmesi yardım toplayacak kişi veya kurumun özerk iradesinin sınırlanmasıdır ve dernek ve vakıfların bu kararlarda söz hakkı olmamasına yol açmaktadır. Kanunda dernekler ve vakıflar için yardım toplamanın tamamen bildirim tabi tutulması önerildiği için düzenlemede süre yalnızca izne tabi yardım toplama faaliyetleri için geçerli olmalıdır. Değişiklikle izne ve bildirim tabi olan yardım toplama faaliyetleri bakımından bir karmaşa yaşanması olasılığını bertaraf etmek için bildirim tabi yardım toplama faaliyetlerinin herhangi bir süreye tabi olmadığı ve ancak belirli durumlarda bildirim tabi faaliyetin sonlandırılması	Süre Madde 10 – İzne tabi durumlarda y ardım toplama süresinin takdiri, izin veren makama aittir. Bu süre iki yılı geçemez. Ancak, haklı sebeplerin bulunması halinde verilen süre, izin veren makamca iki yılı geçmemek üzere uzatılabilir. <u>Bildirime tabi yardım toplama faaliyetleri herhangi bir süreye tabi değildir. Ancak yardım toplamanın amacının gerçekleşmesi veya olanaksız hale gelmesi durumunda bildirim davalı olarak yapılan yardım toplama faaliyeti ilgili dernek veya vakıf tarafından sona erdirilir.</u>

	gerektiğine dair değişiklik yapılması gerektiği düşünülmektedir.	
7- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 11	<p>Maddeye göre tüzel kişilerin yardım toplama faaliyetleri için sorumlu kurulları yönetim organlarıdır. Fakat dernek ve vakıfların zaten yürürlükteki kanunlara uygun hareket etmesi gerektiğinden yardım toplama faaliyetleriyle ilgili özel bir sorumlu kurul belirlenmesine ihtiyaç yoktur. Bu durumun yeni bir bürokratik külfet getirme dışında bir etkisi bulunmamaktadır. Ayrıca, yardım toplama faaliyetine girişenlerin bu faaliyetin düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesinden, süresi içinde sonuçlandırılmasından, toplanan para ve eşyanın korunmasından ve amaca uygun şekilde kullanılmasından sorumlu oldukları da Kanun'da düzenlenmektedir. Bu nedenle idari makamlar tarafından ayrı bir değerlendirme yapılması ve izin zorunluluğu getirilmesi gereksiz olduğu gibi bürokratik işlemlerle yardım toplamayı zorlaştırmaktadır.</p>	<p>Sorumlu Kurul Madde 11- Gerçek kişiler, yardım toplama faaliyeti için en az üç kişiden ibaret sorumlu kurul oluşturmak zorundadırlar. Tüzel-kişilerin sorumlu kurulu, yönetim organlarıdır. Sorumlu kurulda görev alanlar ile değişikliklerin, izin veren makama on gün içinde bildirilmesi gerekir. <u>Öğrenci kulüpleri için sorumlu kurul Sağlık Kültür Spor Daire Başkanlığı (SKS) tarafından belirlenir.</u></p>

<p>8- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 16</p>	<p>Yardım toplamaya ilişkin denetim usulleri fazlasıyla serttir. Dernek ve vakıfların faaliyetleri zaten denetime açıktır ve yardım toplama faaliyetleri dernek ve vakıf beyannameleri ile rahatlıkla takip edilebilmektedir. Bu faaliyetlerin ilave bir denetime tabi tutulması yeni bir bürokratik külfet oluşturmakta ve STK'ların iş yükünü artırmaktadır.</p>	<p>Faaliyetlerin denetimi Madde 16 – Yardım toplama faaliyetleri ile sağlanan net gelirin gerçekleştirilmek istenen amaç doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığı <u>hususu bildirimde bulunulan veya</u> izin veren makamın gözetim ve denetimine tabidir. <u>Bu denetim bildirim usulüne göre yapılan yardım toplama faaliyetlerini kapsamamaktadır.</u> <u>Bildirimde bulunulan veya İzin veren (Yetkili)</u> makam, gerekli denetlemeyi yaptırmak üzere, memurlar arasında veya dışarıdan yeterli sayıda denetçi görevlendirir ve ilgililere bildirir. ... Eski eser ve anıtların onarılması için yardım <u>toplanması durumunda</u>, Vakıflar Genel Müdürlüğü veya Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ayrıca denetleme yapılabilir.</p>
<p>9- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 17</p>	<p>Sürenin uzatılması olumlu olmakla birlikte, madde 16'daki yorum bu madde için de geçerlidir.</p>	<p>Kesinhesabın çıkarılması Madde 17 – Sorumlu kurullar, yardım toplama süresinin bitiminden itibaren <u>otuz gün</u> içinde toplanan yardımın kesinhesabını çıkarmak ve bir örneğini <u>bildirimde bulunulan veya izin veren (yetkili)</u> makama vermekle yükümlüdürler. <u>Bildirimde bulunulan veya izin veren (Yetkili) makama vermekle yükümlüdürler.</u> Zorunlu hallerde bu süre, <u>bildirimde bulunulan veya izin veren (yetkili) makamca altmış</u> güne kadar uzatılabilir. <u>Bildirimde bulunulan veya İzin veren (yetkili)</u> makam, kesinhesabın bir örneğini denetçilere gönderir.</p>
<p>10- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 18</p>	<p>Sürenin uzatılması olumlu olmakla birlikte, madde 16'daki yorum bu madde için de geçerlidir.</p>	<p>Denetim sonucu Madde 18 – Denetçiler, <u>izne tabi olarak yürütülen</u> yardım toplama faaliyetlerinin belgelerini ve kesinhesabını inceleyerek, sonucu bir</p>

		rapor halinde ve otuz gün içinde, görevlendiren makama verirler. <u>Gerektiği hallerde bu süre on beş gün daha uzatılabilir.</u>
11- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 25	Toplanan yardımın istenen/bildirilen miktara ulaşamaması veya artması durumunda toplanan tüm yardımın veya artan meblağın izin mercinin uygun bulunduğu kuruluşlara devrettirilmesi yönündeki bağışçıların iradesini ve STK'ların özerkliğini yok sayan, mülkiyet hakkına aykırı uygulamada değişiklik yapılması oldukça olumludur. Fakat toplanan tutarın kullanılmasının derneğin tüzüğünde belirtilen amaçlar doğrultusunda mülki idare amirinin takdirine bırakılması uygun değildir. STK'ların yardımın kullanılmasının "yetkili makamlar" tarafından belirlenmesi STK'ların özerkliğini ve iradesini yok sayan bir yaklaşımdır ve yardım toplamak için yeni mevzuatta bildirimde bulunmak yeterli görüldüğü için bu yaklaşım, yeni mevzuata uygun değildir. Bu nedenle, toplanan yardımın, amacı gerçekleştirecek	Kalan yardımın devri Madde 25 – Toplanan yardımın, amacı gerçekleştirecek miktara ulaşamaması veya amacın gerçekleşmesinden sonra bir miktarının artması hallerinde; söz konusu yardımlar, izin veren makamlarca, yardım hangi amaç için toplanmış ise <u>derneğin başvurusu üzerine derneğin tüzüğünde belirtilen amaçlar doğrultusunda mülki idare amirinin takdiri ile dernek tarafından kullanılabilir. dernek tarafından derneğin amaçları doğrultusunda kullanılabilir.</u>

	miktara ulaşamaması veya amacın gerçekleşmesinden sonra bir miktarın artması hallerinde de yardım dernek kararıyla, derneğin amaçları doğrultusunda kullanılabilmelidir.	
12- 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu Madde 29	<p>Teklifte izinsiz toplanan paralara el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesinden vazgeçilmesi olumlu bir gelişmedir. Ancak dernek ve vakıfların tüm yardım toplama faaliyetleri izne değil bildirim tabi olmalıdır. Bu nedenle maddede öngörülen yaptırımlar bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi ile orantılı olmalıdır. İnternet dışındaki izinsiz yardım toplama faaliyetleri için öngörülen yaptırım beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar internet ortamında izinsiz yardım toplama için öngörülen yaptırımın iki katı olmasının makul hiçbir gerekçesi bulunmamaktadır ve mevcut düzenleme orantılılık ilkesiyle çelişmektedir.</p> <p>Kesilen cezaların kullanımı için öngörülen yöntem sivil toplumun</p>	<p>Cezalar: Madde 29 – ... Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak izinsiz yardım toplayanlara beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar, <u>bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeksizin yardım toplayanlara bin Türk lirasından beş bin Türk lirasına kadar</u> idari para cezası verilir. ~~İnternet ortamında izinsiz yardım toplanması hâlinde ise on bin Türk lirasından iki yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.~~ ... İzin vermeye yetkili makamın izin verdiği yer dışında yardım toplayanlar, uyarılmalarına rağmen bu faaliyeti sonlandırmazsa beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Bu Kanunun diğer hükümlerine aykırı davranışta bulunanlara, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, bin Türk lirası idari para cezası verilir. ~~Yukarıdaki fıkralara aykırı davranış sonucu izinsiz toplanan mal ve paralara el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.~~ Bu maddede yazılı olan idari yaptırımlara karar vermeye yardım toplama iznini veren makam yetkilidir. İzinsiz yardım toplanması hâlinde idari yaptırımlara vali karar verir. Vali bu yetkisini vali yardımcılara veya kaymakamlara devredebilir.</p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>ihtiyaçlarına karşılık vermesi bakımından son derece olumludur. Ancak derneklerin maddede atıf yapılan mekanları eşit şekilde kullanabilmesi garanti altına alınmalıdır.</p>	<p><u>Derneklere kesilen ceza gelirlerinin kullanımı:</u> <u>Derneklere kesilen cezalarda toplanan paralar derneklerin hizmetlerin yürütmelerini kolaylaştırmak için mekân sağlamak amacıyla kullanılır. Dernekler bu mekânları eğitim, genel kurul toplantısı ve kongre amacıyla kullanabilir.</u></p>
--	---	---

GÖNÜLLÜLÜK MEVZUATI TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRME FORMU

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Gönüllülüğe ilişkin bir mevzuatın oluşturulması ve ilgili kavramların tanımlanması sivil alan için önemli bir gelişmedir. Bu konuda şimdiye kadar sınırlı sayıda çalışma olmakla birlikte Ulusal Gönüllülük Komitesinin hazırladığı bildiri ve Türkiye Gönüllülük Araştırması gibi kapsamlı çalışmalar gönüllülüğün teşvik edilmesi için yol gösterici olmuştur. Mevzuat hazırlanırken söz konusu çalışmaların dikkate alınması ve mevzuata son halinin STK'larla birlikte verilmesi, Türkiye'de gönüllülüğün desteklenmesi için önemli bir adım olacaktır. Bu bağlamda, mevzuat taslağında olumlu maddeler olmakla birlikte, bazı maddeler gönüllülük faaliyetlerine ve STK'ların özerkliği ilkesine zarar verebilecek nitelikte düzenlemeler önermektedir. Her bir madde için paylaştığımız görüş ve değerlendirmelerde detaylı biçimde ele aldığımız bu konulardan en önemlileri, gönüllü bildiriminin, gönüllü talebini ilanla duyurmanın ve centilmenlik anlaşması gibi çerçevesi kanunla belirlenen bir sözleşmenin zorunlu tutulmaması gerekliliğidir. Diğer yandan, tehlikeli faaliyetlerde çalışan gönüllüler için bir kaza sigortasının kamu tarafından oluşturulması sivil toplum tarafından uzun süredir gündeme getirilmektedir. Tüm bu konuların katılımcı ve şeffaf biçimde, kamu ve sivil toplum tarafından bir arada değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle, Ulusal Gönüllülük Konseyi gibi oluşturulması planlanan kurumların STK'ların katılımına açık, katılımcı ve şeffaf biçimde kurgulanması, Türkiye'deki sivil toplumun çeşitliliğini temsil eden bir yapıda olması gerekmektedir.</p>	

Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
1- Madde 1	<p>Hazırlanacak mevzuatın birinci önceliği gönüllülüğü teşvik etmek olmalıdır. STK'ları ve gönüllüleri kayıt altına alma amaçlı bir düzenlemeden kaçınılmalıdır. Türkiye'de Gönüllülük Araştırması sonuçlarından yola çıkarak hazırlanan "Türkiye'de Gönüllülük: Deneyimler, Sınırlılıklar ve Yeni Açılımlar" adlı kitapta incelenen ülkelerin kanunlarının tümünde gönüllülüğün güçlendirilmesi, korunması, teşvik edilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir. Gönüllülüğü güçlendirme amacının gerekçesi olarak vatandaşın</p>	<p>Amaç Madde 1- (1) Gönüllülük faaliyetlerini <u>geliştirerek ve güçlendirerek bireysel faydayı ve toplumsal dayanışmayı artırmaktır. kolaylaştırmak, desteklemek, güçlendirmek, teşvik etmek; böylece yurttaşların toplumsal hayata katılımı ile toplumsal dayanışmayı artırmak ve demokratik, eşitlikçi, çoğulcu toplumun gelişimine katkı sağlamaktır.</u></p>

	toplumsal hayata katılımı demokratik, eşitlikçi ve çoğulcu toplum ve toplumsal dayanışma konuları ülke kanunlarında yer almaktadır.	
2- Madde 2	<p>Kanunun ülkemizdeki çok zengin, çeşitli ve esnek gönüllü ortamını kısıtlamaması için, ne tür gönüllü faaliyetleri kapsamadığı belirtilmeli ve ev sahibi kuruluşlar tanımı altında verilenler dışındaki kurum ve formları kapsamadığı belirtilmelidir. İmece, akrabalık, komşuluk gibi geleneksel yardımlaşma, işbirliği ve benzeri biçimlerin; bireysel gönüllü çalışmaların ve tüzel kişiliği olmayan girişim ve topluluklarda yapılan gönüllü çalışmaların kapsam dışı olduğu açıkça anlaşılmalıdır.</p> <p>Türkiye’de kamu kurumlarında gönüllülük ile ilgili çeşitli yasa ve yönetmelikler bulunmaktadır. Ancak STK’larda gönüllülükle ilgili bir yasa ya da yasa maddesi bulunmamaktadır. Bu nedenle, gönüllülük kanunu kamu</p>	<p><u>Kapsam</u> <u>Madde 2- (1) Bu Kanun; gönüllülüğün ve gönüllünün tanımlanmasını, gönüllülük faaliyetlerinin ve gönüllü yönetiminin gerçekleştirildiği kamu kurumları, mahalli idareler, okullar, üniversiteler ile dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşlarının kâr amacı gütmeyen ve tüzel kişiliği olan dernek ve vakıfların gönüllülerle ilişkilerini, gönüllüler ve ev sahibi kurumların hakları ile sorumluluklarını ve gönüllü yönetiminin verimli ve etkili biçimde gerçekleştirilmesi hususlarını kapsamaktadır.</u> <u>(2) Tüzel kişiliği olan Bir kurum veya kuruluşlar bünyesinde yürütülmeyen gönüllülük faaliyetleri bu kanunun kapsamı dışındadır.</u></p>

	<p>kurumlarını kapsamayıp sadece STK'larda gönüllülük ile sınırlı olabilir. Kamu kurumlarında halihazırda kendi mevzuatlarına bağlı olarak süren gönüllülük faaliyetleri için, istenirse sivil toplum kuruluşlarında gönüllülükle ilgili olan kanun hükümlerinden yararlanma olanağı getiren hükümler eklenebilir.</p>	
3- Madde 3	<p>Madde 2 için hazırlanan görüş ve değerlendirmede belirtildiği üzere Ev sahibi kurum tanımı dernek ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşlarıyla sınırlı tutulmalıdır.</p> <p>a) ILO ve farklı ülkelerdeki gönüllülük kanunları incelendiğinde, gönüllü faaliyetler bireysel olarak yapılan aktiviteler olarak değil; bir kurum bünyesindeki faaliyetlere yönelik, ücret almadan harcadıkları zaman olarak tanımlandığı görülmektedir. Bu nedenle "bireysel olarak" ifadesi çıkarılarak "dernek ve vakıflar bünyesinde" biçiminde değiştirilmiştir.</p> <p>e) Türkiye'de gönüllülerle çalışan</p>	<p><u>Tanımlar</u> <u>Madde 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;</u> <u>a) Gönüllülük: Yapanın rızası ve yararlananın isteği veya ihtiyacı üzerine, belirli bir zaman diliminde, ücret karşılığı olmaksızın gerçekleşen, zorunlu değil temel insani değerlerin gereği olarak yapılan, bireysel olarak veya kurumlar bünyesinde yürütülen, dernek ve vakıfların bünyesinde yürütülen, aile bireyleri ve doğrudan kendisi ile ilgili olmayan, üzerinde düşünülmüş, sistematik, düzenli ve bilinçli faaliyetleri ifade eder.</u> <u>b) Gönüllü: Serbest iradesiyle ilgisini, becerisini, yeteneğini ve zamanını, doğrudan kendisi ve ailesine yönelik olmayan bir alanda, maddi bir karşılık beklemezsizin gönüllülük faaliyetleri için kullanan kişileri,</u> <u>c) Ev sahibi kurum: Gönüllülerle birlikte gönüllülük faaliyetlerini gerçekleştiren ve gönüllü yönetimini uygulayan kamu kurumları, mahalli idareler, okullar, üniversiteler ile dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşlarını,</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>sivil toplum kuruluşları ve gönüllülük alanında çalışan akademisyenlerden oluşan Ulusal Gönüllülük Komitesinin gönüllülük konusunda yapılacak yasal düzenlemelerle ilgili hazırladığı duyuruda da altını çizdiği gibi, gönüllü ile STK diledikleri takdirde aralarındaki ilişkiyi yazılı bir belge ile düzenleyebilir. Ancak yazılı bir belgenin düzenlenmesi zorunlu tutulmamalıdır. Bu nedenle mevzuat taslağındaki gibi zorunlu bir “Centilmenlik Sözleşmesi” sivil alanın özerkliğini kısıtlamak, iç işleyişine müdahale etmek anlamına gelmektedir ve örgütlenme özgürlüğüne engel teşkil etmektedir. Bu nedenle, ev sahibi kurum ile gönüllü arasındaki ilişkiyi tanımlayan her türlü belge ve sözleşme, gönüllülük esasına dayanmalı, zorunlu tutulmamalıdır. Ayrıca “hukuksal ve resmi olmayan” bir anlaşmanın yasada bu kadar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi kanun kavramının</p>	<p><u>c) Genel Müdürlük: İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü’nü,</u> <u>d) Ulusal Gönüllülük Konseyi: Üyeleri arasında sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile Yüksek Öğretim Kurulundan temsilciler ve üniversite öğretim üyeleri bulunan, gönüllülükle ilgili öneriler geliştiren ve tavsiyelerde bulunan konseyi,</u> <u>e) Centilmenlik Anlaşması: Gönüllü ile ev sahibi kurum arasında tarafların gönüllülüğe ilişkin hak ve sorumluluklarının karşılıklı olarak belirlendiği, hukuksal ve resmi olmayan ancak tarafların karşılıklı güvenlerine dayanan anlaşmayı, ifade eder.</u></p>
--	---	---

	tanımı ve kapsamı ile de bağdaşmamaktadır.	
4- Madde 4	<p>Hazırlanacak mevzuat dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin herkesin gönüllü olma hakkını güvence altına almalıdır. Gönüllülük için vatandaşlık, Türkiye’de ikamet gibi koşullar aranmamalı ve uluslararası gönüllülük teşvik edilmelidir. İlgili madde teklifi bu durumu karşılamaktadır.</p> <p>Teklifin c) bendi ile gönüllü olmak için centilmenlik anlaşması imzalama koşulu getirilmiştir. Hukuksal ve resmi bağlayıcılığı olmayan bir belge dahi olsa gönüllü olma ve kanunla gönüllülere tanınacak haklardan faydalanma hususları bir anlaşma yapma şartına bağlanmamalıdır. Böylesi bir zorunluluğun getirilmesi kanunun temel amacı olan gönüllülüğün teşviki ile çelişmektedir. Gerek kişilerin gerekse kurumların bir anlaşma ile bağlı tutulmaktan imtina edebilecekleri olasılığı göz ardı</p>	<p><u>Madde 4- (1) Gönüllü olabilmek için;</u> <u>a) Fiil ehliyetine sahip olmak,</u> <u>b) 12 yaşını bitirenler için yasal temsilcilerinin izni bulunmak,</u> <u>e) Centilmenlik anlaşmasını imzalamak,</u> <u>e) c) Gönüllü talep eden kurumların istedikleri şartlara sahip olmak,</u> <u>d) Ev sahibi kurumun yaptığı ilana başvuruda bulunmak, şartlarını taşımak gereklidir.</u></p>

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

	<p>edilmemelidir. Bu nedenle centilmenlik anlaşması teklifin ilgili bölümlerinden çıkarılmalıdır. Ancak strateji belgeleri ve ulusal eylem planı benzeri belgeler ve çeşitli farkındalık faaliyetleri yoluyla STK'ların gönüllülük konusunda iç politika metinleri veya gerek duyulduğu takdirde centilmenlik anlaşması/gönüllülük sözleşmesi gibi isimler altında karşılıklı güvene dayanan taahhüt belgeleri oluşturması teşvik edilebilir.</p> <p>Teklifin d) bendinde getirilen ev sahibi kurumun yaptığı ilana başvuruda bulunma şartı gönüllülük tanımını ve pratiğini kısıtlayıcı bir işlev taşımaktadır. Herhangi bir ilana başvurmaksınız kişilerin STK'larla iletişim kurabileceği ve gönüllü faaliyetlere dahil olabileceği ihtimali göz ardı edilmektedir. Bu bakımdan d) bendinin çıkarılması uygun olacaktır.</p>	
5- Madde 5		<u>Gönüllülük faaliyetleri</u>

		<p><u>Madde 5- (1) Gönüllülük faaliyetleri yüz yüze, sanal ortamda veya bunların her ikisinin de olduğu biçimde aşağıdaki başlıklar altında yürütülebilir:</u></p> <p><u>a) Eğitim faaliyetleri,</u> <u>b) Afet ve acil durum faaliyetleri,</u> <u>c) Doğa ve çevre faaliyetleri,</u> <u>ç) Kültür faaliyetleri,</u> <u>d) Turizm faaliyetleri,</u> <u>d) Sağlık faaliyetleri,</u> <u>e) Sosyal faaliyetler,</u> <u>f) Sportif faaliyetler,</u> <u>g) Hak arama ve savunuculuk faaliyetleri,</u> <u>ğ) Diğer gönüllülük hizmet ve faaliyetleri.</u></p> <p><u>(2) Anayasa veya kanunlarla açıkça yasaklanan ve amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla gönüllülük faaliyetleri yürütülemez.</u></p>
6- Madde 6	<p>Dernek ve vakıflar, gönüllü taleplerini ilanla duyurabilecekleri gibi, yalnızca kendilerine yapılan başvuruları kabul edebilir veya diledikleri kişilerle gönüllülük ilişkisi kurabilir. Kurumların gönüllüleri nasıl kabul edeceklerinin kanunla düzenlenmesi, sivil toplum kuruluşlarının özerkliğine müdahale anlamına gelmektedir. Dernek ve vakıfların nasıl gönüllü kabul</p>	<p><u>Madde 6- (1) Ev sahibi kurum gönüllü taleplerini uygun duyuru araçlarıyla ilan eder. Bu ilanlarda;</u></p> <p><u>a) Gönüllüye ev sahipliği yapacak kurumun adı,</u> <u>b) Talep edilen gönüllü sayısı,</u> <u>c) Yürütülecek gönüllülük faaliyetinin tanımı,</u> <u>d) Gönüllünün taşınması gerekli şartlar,</u> <u>e) Gönüllülük faaliyetinin gerçekleştirileceği yer,</u> <u>f) Gönüllülük faaliyetinin yapılacağı zaman ve süresi,</u> <u>g) Gönüllü seçim yöntemi,</u> <u>ğ) Gönüllüye sağlanacak imkânlar ve destekler,</u> <u>h) Başvuru yöntemi ve başvuru takvimi,</u> <u>ı) İletişim yolu ve iletişim sorumlusu,</u></p>

	edeceğine ilişkin söz hakkı, özerk faaliyet ilkesi çerçevesinde ilgili STK'nın kendisindedir.	~~1) Ev sahibi kurum veya kuruluşun belirleyeceği diğer hususlar, belirtilir.~~
7- Madde 7		Gönüllünün oryantasyon ve eğitimi Madde 7- (1) Gönüllüler, ilgili hizmet ve faaliyetlerdeki görev ve sorumluluklarıyla ilgili olarak oryantasyon ve/veya eğitime tabi tutulabilirler. Bu oryantasyon ve/veya eğitimler çevrimiçi olarak da verilebilir.
8- Madde 8	<p>Gönüllü ile işçi arasındaki ayrım gönüllünün ücret almamasına dayandırılmalıdır.</p> <p>Gönüllünün gönüllülük yaparken yaptığı harcamaların masraf karşılığı veya harcırah olarak STK tarafından ödenmesi mümkün olmalı, bunlar ücret olarak değerlendirilmemelidir. Fakat, kurumların gönüllülere ödeyeceği iâşe vb ödemelerin miktarı, kanunla düzenlenmemeli, kurumların inisiyatifinde olmalı, miktarından bağımsız olarak bu ödemeler ücret olarak değerlendirilmemelidir.</p> <p>Kamu kurumları kanun kapsamından çıkarılması gerektiği görüşünde olduğumuz için ikinci fıkranın madde metninden</p>	Gönüllüye sağlanabilecek maddi imkânlar Madde 8- (1) Ev sahibi kurumlar, gönüllülerine gönüllülük faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için ulaşım, iâşe ve barınma desteğinde bulunabilir. ~~Bu ödemeler ücret olarak değerlendirilmez. Bu kapsamda verilebilecek destek miktarı kazane getirici bir miktar olamaz.~~ ~~(2) Kamu kurum ve kuruluşları gönüllülerinin ulaşım, iâşe ve barınma desteği harcamalarını 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine dayanarak yapabilir.~~

	çıkartılması daha uygun gözükmeğedir.	
9- Madde 9	<p>Tehlikeli ve çok tehlikeli faaliyetlere katılan gönüllüler için (özel ferdi kaza sigortasına ek olarak) devletin gönüllülere özgü bir kaza sigortası oluşturması faydalı olacaktır. Bu sigorta, ucuz ve kolay kullanımlı olmalıdır.</p> <p>Devletin oluşturacağı gönüllülere özgü kaza sigortasından, tehlikeli ve çok tehlikeli faaliyet tanımı dışında kalan gönüllülerin de isteğe bağı olarak yararlanması mümkün olmalıdır. Gönüllüler için kamunun geliştirebileceğı kaza sigortası önerisi için örnek olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağık Sigortası Kanunu'nun Ek 9 uncu maddesi olan Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı ve Konut Kapıcılığı altında yapılan düzenlemeler örnek olarak alınabilir. Benzeri bir uygulamanın gönüllüler için de yapılması, gerek gönüllülerin riskli faaliyetlere katan sivil toplum kuruluşları için, gerek faaliyetlerin orta/düşük risk taşıdığı</p>	<p>Gönüllülerin sigortalanması</p> <p><u>Madde 9- (1) Tehlikeli ve çok tehlikeli faaliyetlere katılan gönüllüler, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağık Sigortası Kanununa kapsamında göre sigortalı sayılmazlar devletin oluşturacağı kaza sigortasından yararlanırlar. Devletin oluşturacağı gönüllülere özgü kaza sigortasından, tehlikeli faaliyet tanımı dışında kalan gönüllülerin de isteğe bağı olarak yararlanması mümkündür. Ayrıca ev sahibi kurum gönüllüye gerekli gördüğü durumlarda ferdi kaza sigortası veya seyahat sigortası yaptırabilir. Yapılacak düzenlemede günlük sigorta prim miktarı net asgari ücretin otuzda birini geçemez. Söz konusu düzenleme bu kanun yürürlüğe girdiğı tarihten sonra altı ay içinde yapılır.</u></p>

	<p>ifade edilmesine rağmen gönüllülerini özel ferdi kaza sigortası yaptıran sivil toplum kuruluşları için önemli bir teşvik ve kolaylık olacaktır. Kamunun bir yandan gönüllülüğü teşvik için kanun çıkarıp, gönüllülerin gönüllü faaliyetler sırasında karşılaşılabilecekleri kaza riski karşısında sivil toplum kuruluşlarının kısıtlı kapsamı olan özel poliçelere muhtaç bırakılmaları kabul edilebilir değildir. Kamunun gönüllülüğü teşvik için kanun hazırlarken, gönüllülerin gönüllü faaliyetler sırasında karşılaşılabilecekleri kaza riski karşısında sivil toplum kuruluşlarını kısıtlı kapsamı olan özel poliçelere muhtaç bırakılmaması gerekir.</p>	
10- Madde 10	<p>3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır.</p>	<p><u>Gönüllünün hakları</u> <u>Madde 10- (1) Gönüllü, katıldığı gönüllülük hizmeti ve faaliyeti kapsamında aşağıdaki haklara sahiptir:</u> <u>a) Gönüllü faaliyetlerine yönelik katılım sertifikası istemek,</u> <u>b) Gönüllülük faaliyetleri kapsamında oryantasyona ve eğitime katılmak,</u> <u>c) Gönüllülük faaliyetleriyle ilgili görevler, görevin riskleri, hakları ve sorumlulukları hakkında bilgi almak,</u></p>

		<p><u>ç) Gönüllük faaliyetlerini yürütürken faaliyetlere ilişkin yardım ve destek istemek,</u> <u>d) Gönüllülük faaliyetleri kapsamında ihtiyaç duyduğu kıyafet, iş araç gereçleri ve diğer işe dair malzemeleri talep etmek,</u> <u>e) Gönüllülük faaliyetlerinden doğabilecek risklere karşı gerekli güvenlik ekipmanlarını talep etmek,</u> <u>f) Kişisel verilerin güvenliğini ve gizliliğini talep etmek,</u> <u>g) ~~Gönüllülük faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla imzaladığı centilmenlik anlaşması kapsamında dinlenme ve izin talebinde bulunmak,~~</u> <u>ğ) Gönüllülük faaliyeti kapsamında ver almayan ~~ve/veya centilmenlik anlaşmasına uygun düşmeyen~~ görevleri reddetmek,</u> <u>h) ~~Gönüllülük ilanında ve centilmenlik anlaşmasında~~ Ev sahibi kurumun gönüllülük politikası kapsamında ver aldığı takdirde ulaşım gideri ile iase ve barınma ~~hizmeti~~ talebinde bulunmak.</u> <u>ı) ~~Ayrımcılığa uğramamak.~~</u> <u>(2) Önceden sebebi bildirilmiş ve kabul görmüş devamsızlıklar gönüllünün haklarını kaybetmesine sebep olmaz. Gönüllünün bu yasada belirtilmemiş hakları da ~~kurum ile gönüllü arasında imzalanan yazılı belgede centilmenlik anlaşmasında~~ ver alabilir.</u></p>
<p>11- Madde 11</p>	<p>ç) 3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır</p>	<p><u>Gönüllünün sorumlulukları</u> <u>Madde 11- (1) Gönüllü, gönüllülük faaliyetleri süresince aşağıdaki sorumlulukları yerine getirmekle mükelleftir:</u> <u>a) Gönüllülük faaliyeti kapsamında verilen görev ve talimatları yerine getirmelidir. Ancak gönüllünün ya da başkasının vücut bütünlüğünü, sağlığını, hayat kalitesini olumsuz etkileyecek ya da ahlaki, etik ya da kültürel açıdan kabul edilemez talimatlar bu kapsam dışındadır.</u></p>

		<p><u>b) Ev sahibi kurum veya gönüllülük faaliyetine dair vakıf olunan resmi sırlar, ticari sırlar, kişisel veriler ya da kurumsal verilerin gizliliğine riayet etmeli ve verileri aksi belirtilmedikçe kararlaştırılmadıkça üçüncü şahıslara ifşa etmemelidir.</u></p> <p><u>c) Gönüllülük faaliyeti kapsamında doğabilecek bir zarar hakkında ya da faydalanıcı veya üçüncü şahıslara yönelik bir zarar söz konusuysa bu konuda mümkün olan en kısa sürede ev sahibi kurumu bilgilendirmelidir.</u></p> <p><u>c) Gönüllülük faaliyetlerinin planlanması amacıyla centilmenlik anlaşması kapsamında izin taleplerini makul bir süre içerisinde ev sahibi kuruma bildirmelidir.</u></p> <p><u>d) Ev sahibi kuruluş ile gönüllü, diledikleri takdirde aralarındaki ilişkiyi yazılı bir belge ile düzenleyebilir. Bu belge bir sözleşme niteliğinde değildir ve hukuken herhangi bir sonuç doğurmaz.</u></p>
12- Madde 12	<p>a) Gönüllülerin bildirim zorunlu tutulmamalıdır. Sahadan yapılan geribildirimlerde, Türkiye’de Gönüllülük Araştırmasının da ortaya koyduğu gibi, gönüllülerin birçoğunun kimlik bilgilerinin gizli tutulmasını istediği gözlemlenmiştir. Bildirim zorunluluğu, her ne kadar sayıyla sınırlandırılmış olsa da bildirim mevzuata girmesi, gönüllülüğü teşvik etmenin aksine, gönüllülük faaliyetlerine katılımı çekince yaratma riskini doğurmaktadır.</p>	<p><u>Ev sahibi kurumun sorumlulukları</u></p> <p><u>Madde 12- (1) Gönüllülük faaliyetine ev sahipliği yapabilecek kurum ve kuruluşların sorumlulukları şu şekildedir:</u></p> <p><u>a) Gönüllüye dair kayıt işlemlerini İçişleri Bakanlığı-Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünün belirlediği esaslar çerçevesinde gerçekleştirmeli ve gönüllülük faaliyetine katılan kişi sayısına ilişkin bildirim yıllık olarak izleyen yılın Nisan ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe iletilmelidir.</u></p> <p><u>b) Gönüllülük faaliyeti başlamadan önce gönüllüyle centilmenlik anlaşmasını imzalamalı ve anlaşmaya riayet etmelidir.</u></p> <p><u>c) Gönüllünün yürüteceği faaliyetlere dair görev ve sorumlulukları açık bir şekilde gönüllüye bildirmelidir.</u></p> <p><u>c) Gönüllülük faaliyetinin gerçekleşeceği alanlarda gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almalıdır.</u></p>

	<p>b) 3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır.</p> <p>h) Tehlikeli faaliyetlere katılan gönüllüler, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa kapsamında kaza sigortasından yararlanmaları yukarıda açıklanan nedenlerle uygundur.</p>	<p><u>d) Gönüllünün haklarına uygun davranmalıdır ve herhangi bir şekilde ayrımcılık yapmamalıdır.</u></p> <p><u>e) Gönüllülük faaliyeti kapsamında ihtiyaç duyulan araç, gereç, iş kıyafeti, vd. faaliyet gereksinimlerini temin etmelidir.</u></p> <p><u>f) Gönüllülük ilanında ve centilmenlik anlaşmasında Kurumsal gönüllülük politikasında yer alması durumunda ulaşım, iâşe ve barınma talebini karşılamalıdır.</u></p> <p><u>g) Gönüllülük faaliyetlerini yerine getiren gönüllülere talepleri halinde katılım sertifikası vermelidir.</u></p> <p><u>ğ) Gönüllünün kişisel bilgilerini gizlemeli ve verilerin güvenliğini sağlamalıdır.</u></p> <p><u>h) Gönüllülük ilanında ve centilmenlik anlaşmasında yer alması durumunda ferdi kaza veya seyahat sigortasını yaptırmalıdır.</u></p>
<p>13- Madde 13</p>	<p>3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır.</p>	<p><u>Centilmenlik anlaşması</u></p> <p><u>Madde 13- (1) Centilmenlik anlaşması, yazılı veya dijital bir formatta hazırlanır. Anlaşma aşağıdaki hususlara dair hükümleri içermelidir:</u></p> <p><u>a) Anlaşma taraflarının adı, soyadı ve unvanları ile ikamet yerleri,</u></p> <p><u>b) Gönüllülük faaliyetinin yeri, zamanı, süresi ve içeriği,</u></p> <p><u>c) Gönüllünün ve ev sahibi kurumun sahip olduğu haklar ve sorumlulukları,</u></p> <p><u>d) Çalışma ve dinlenme süreleri ile izinlere dair hususları,</u></p> <p><u>e) Gönüllünün kişisel verilerine dair güvenlik ve gizlilik tedbirleri,</u></p> <p><u>f) Varsa oryantasyon ve eğitimler ile bunlara dair bilgilendirmeleri,</u></p> <p><u>g) Varsa gönüllülük faaliyeti kapsamında sağlanacak iâşe, barınma ve kıyafet gibi desteklere dair bilgilendirmeleri,</u></p> <p><u>ğ) Centilmenlik anlaşmasına dair güvenceler ve fesih usulü,</u></p>

		<p><u>ğ) Taraflarca istenilen diğer hususlar.</u> <u>(2) Centilmenlik anlaşması hizmet akdi veya iş sözleşmesi yerine geçmez.</u></p>
14- Madde 14	<p>3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır.</p>	<p><u>Centilmenlik anlaşmasının sona ermesi</u> <u>Madde 14- (1) Centilmenlik anlaşması aşağıdaki durumlarda sona erer:</u> <u>a) Anlaşmanın öngördüğü sürenin tamamlanmasıyla,</u> <u>b) Gönüllülük kapsamında öngörülen hedef faaliyetler tamamlandığında veya faaliyetin tamamlanmasının imkânsız hale gelmesiyle,</u> <u>c) Gönüllünün, ilgili faaliyetleri yerine getirme yetisini kısmen veya tamamen kaybetmesi halinde,</u> <u>e) Gönüllünün faaliyetlerine ihtiyaç kalmadığında,</u> <u>d) Gönüllü gerekli faaliyetleri yerine getiremediğinde,</u> <u>e) Ev sahibi kurum ilgili faaliyetleri sona erdirdiğinde,</u> <u>f) Gönüllü ve ev sahibi kurum anlaşarak anlaşmayı sona erdirdiğinde,</u> <u>g) Anlaşmada öngörülen şartlar yerine getirilmediğinde,</u> <u>ğ) İşbu kanunda geçen diğer haklara ve sorumluluklara aykırı talepler ya da faaliyetler meydana geldiğinde.</u></p>
15- Madde 15	<p>(2) ve (3) Gönüllülükle ilgili politika önerileri geliştirmek ve tavsiyelerde bulunmak üzere bir yapının oluşturulması önemli olmakla birlikte, bu yapının dileyen tüm STK’ların katılımına açık, yani katılımcı ve şeffaf biçimde kurgulanması gerekmektedir.</p>	<p><u>Ulusal gönüllülük konseyimeclisi</u> <u>Madde 15- (1) Gönüllülükle ilgili politika önerileri geliştirmek ve tavsiyelerde bulunmak üzere Ulusal Gönüllülük Meclisi Konseyi oluşturulur.</u> <u>(2) Konsey Meclis toplantıları için açık çağrı yapılır. üveleri; Meclis, sivil toplum kuruluşlarından, kamu kurum ve kuruluşlarından, Yüksek Öğretim Kurulundan temsilciler ve akademisyenlerden katılmak isteyenlere açıktır. Meclis</u></p>

	<p>Hali hazırda gönüllülerle çalışan STK'lar ve gönüllülük alanında çalışan akademisyenlerden gönüllülük esasıyla Ulusal Gönüllülük Komitesi kurulmuş ve kamuyla bu alandaki uzmanlığını paylaşmak amacıyla gönüllülük yasasıyla ilgili bir bildiri hazırlamıştır. Kanunla kurulması öngörülen kurum da bu şekilde, gönüllülük alanında çalışan tüm kurumları içeren ve Türkiye'deki sivil toplumun çeşitliliğini temsil eden bir yapıda olmalıdır. İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek Sivil Toplum İstişare Kurulu gibi, çeşitliliği yansıtmayan ve çalışmalarını kapalı sürdüren yapıların alandaki ihtiyaca yanıt olmayacağını düşünmekteyiz. Öte yandan kurulacak Ulusal Gönüllülük Meclisi ile ilgili düzenlemelerin özerk bir şekilde meclisin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi ve Meclisin bağımsızlığının güvence altına alınması için yeterli kaynak</p>	<p><u>toplantılarına sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarından ancak birer temsilci katılabilir. oluşacak şekilde İçişleri Bakanmea belirlenir.</u></p> <p><u>(3) ~~Konseyin Meclisin sekretaerya hizmetleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra en geç üç ay içerisinde kamuya açık bir şekilde yapılacak çağrının ardından toplanacak Meclisin ilk toplantısına katılan kurum ve kuruluş temsilcilerinin salt çoğunluğunun oyuyla seçilen dokuz kişi tarafından yürütülür. İlk seçilen sekretaryanın görev süresi iki yıldır. Sekretaryaya en geç iki yılda bir aynı yöntemle yapılacak seçimlerle yenilenir.Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür~~</u></p> <p><u>(4) Meclis yılda dört kez, Ocak, Nisan Temmuz ve Ekim aylarının ilk Cumartesi günü toplanır ve kararlarını salt çoğunlukla alır.</u></p> <p><u>(5) Meclisin çalışma usul ve esasları kendisi tarafından çıkarılacak yönerge ile belirlenir. Yönergenin kabulü ve yönergede değişiklik meclis toplantılarına katılan temsilcilerinin üçte iki oyuyla gerçekleştirilir.</u></p> <p><u>(6) Meclis çalışmaları için her sene İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü bütçesine yeterli ödenek konulur. Meclis çalışmalarında kullanmak üzere gerçek ve tüzel kişilerden bağış veya ayni yardım alabilir. Bu bağış ve yardımlar Meclis çalışmaları haricinde başka bir faaliyet için kullanılamaz.</u></p>
--	--	---

	sağlanmasına dönük bir dizi öneri dile getirilmiştir.	
16- Madde 16	<p>3. ve 4. maddede açıklanan nedenlerle “centilmenlik anlaşması”yla ilgili bölümler kanun metninden çıkarılmıştır.</p> <p>Gönüllülere ilişkin verilerin diğer kurumlarla paylaşılması gönüllü faaliyetlere katılımı çekince yaratabileceği için uygun değildir.</p>	<p><u>Gönüllülük faaliyetlerine ve gönüllülere dair verilerin tutulması</u></p> <p><u>Madde 16- (1) Gönüllülük faaliyeti ile ilgili bilgi ve belgeler ile gönüllünün kimlik ve adres bilgileri, ulaşım, iade ve barınma giderlerine ilişkin kayıtlar ve centilmenlik anlaşması 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanununa uygun olarak ev sahibi kurum tarafından tutulur.</u></p> <p><u>(2) Gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülere dair kayıtlar 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanununa uygun olarak ev sahibi kurum ve kuruluş tarafından tutulur.</u></p> <p><u>(3) Gönüllülerle ilgili veriler, ev sahibi kurum ve kuruluşlar tarafından gönüllülerin rızasının alınması ve 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanununa uygun olması suretiyle bu kanunda gönüllü çalıştırabileceği belirtilen kurum ve kuruluşlarla paylaşılabilir. Tutulan veriler ilgili gönüllünün bilgilendirilmiş bir şekilde alınmış rızası olmaksızın herhangi bir şekilde resmi veya özel kişilerle ve kuruluşlarla herhangi bir şekilde paylaşamaz.</u></p>

STK'LARA SAĞLANAN VERGİSEL AVANTAJLAR MEVZUATI TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRME FORMU

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Düzenlemenin geneline bakıldığında STK'lara sağlanan vergisel avantajların çoğunlukla kamu yararı statüsüne sahip dernekler ile vergi muafiyeti statüsüne sahip vakıflar için geçerli olduğu görülmektedir. Ancak Türkiye'de kamu yararı ve vergi muafiyeti statülerinden çok az sayıda dernek ve vakıf faydalanmaktadır. Bu statülerin elde edilmesi için gerekli şartların son derece dar şekilde tanımlanması, başvuruların değerlendirilmesinde objektif ve şeffaf kriterlerin yokluğu ile Cumhurbaşkanlığı gibi ulaşılması güç ve seçimle göreve gelen bir makam tarafından verilmesi sonucunda STK'lar arasında eşitsizlik doğurmaktadır. Eşitlik ilkesi uyarınca öncelikle yapılması gereken, kamu yararı ve vergi muafiyeti statülerini teşvik etmek için kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşları için kapsayıcı bir tanım yapılmasıdır. Örgütlenme türüne göre hem tanımda hem de statüye erişebilmek için gereken koşullardaki mevcut ayrımlar giderilerek vakıf ve dernekler arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılmalıdır. Mevzuatta tutarlılık sağlanmalı ve bu statüler belli şartları sağlayan kuruluşların tamamına verilmelidir.</p> <p>Kamu yararı statüsünü almaya hak kazandırıcı faaliyet alanları mevcut durumda olduğu gibi dar ve sınırlı değil, gelecekte oluşabilecek ihtiyaçlar da düşünülerek mümkün olduğu kadar geniş ve esnek tutulmalıdır. Faaliyet alanlarının belirlenmesinde sosyal bir hukuk devleti olmanın getirdiği yükümlülükler, Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ile taraf olunan insan hakları sözleşmeleri göz önüne alınarak daha kapsayıcı ve</p>	<p>Ek olarak, teklife dahil edilmemiş bazı konularda da düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ücretli olarak çalışan kişilerin bağış yapmaları önündeki engeller kaldırılarak, bordrolu çalışan kişilerin işverenlerine yapacakları beyanlarla ve işverenler aracılığı ile STK'lara yaptıkları bağışları Kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflarla sınırlı olmamak üzere vergi matrahlarından düşebilmelerinin önü açılmalıdır. 2. Mevcut durumda, zarar beyan edilmesi halinde indirim söz konusu değildir. Zarar nedeniyle o yıl indirilemeyen bağışlar zarar mahsubunda olduğu gibi sonraki beş yıla taşınabilmelidir. 3. Vergi Muafiyeti Statüsüne sahip vakıflar ve Kamu Yararı Statüsüne sahip derneklerin iktisadi işletmeleri kâr amacı güdüp gütmemelerine göre değil, faaliyet konularının vakıf ve dernek amaçlarına uygun olup olmadığına göre değerlendirilmelidir. 4. STK'ların amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları bazı faaliyetler iktisadi işletme kurmalarını gerektirmekte ancak bu işletmeler genellikle kâr etmemekte vakıf veya derneğin mali desteği olmadan faaliyetlerini devam ettiremeyecek durumda olabilmektedir. Bu nedenle derneklerin amacına yönelik gerçekleştirdikleri konuların ticari faaliyet alanı içerisine dahil edilmemesi gerekir.

idarenin takdir yetkisi alanını tanımlayıcı bir düzenleme yapılmalıdır. Sınırlayıcı yaklaşımı engellemek için ise yapılacak düzenlemeye “kamu yararını desteklemek veya teşvik etmek üzere yürütülen herhangi bir diğer faaliyet” veya benzeri bir ifade eklenmesi yerinde olacaktır. Buradaki “kamu yararı” ifadesinden kamu yararı statüsüne ilişkin şartları yerine getirmek değil; toplumun yararına olan faaliyetleri gerçekleştirmek anlaşılmalıdır. Eş zamanlı olarak yayımlanan diğer mevzuat çalışmalarından anlaşıldığı üzere, kamu idaresinin bu konuda kapsamlı bir değişiklik yapma eğilimi bulunmamaktadır. Bu koşulların yokluğunda vergisel avantajların yalnızca çok sınırlı sayıda dernek ve vakfi hedeflemesi STK’lar arası eşitsizliği kaçınılmaz şekilde derinleştirecektir. Bu nedenle, mevzuat değişikliğiyle çeşitlendirilmesi öngörülen vergisel avantajlardan tüm STK’ların faydalanabileceği bir yaklaşımın benimsenmesi yerinde olacaktır.

5. Dernek ve vakıfların kamu yararlı amaçlarını yerine getirmek üzere faaliyet gösteren tüm iktisadi işletmeleri Kurumlar Vergisinden muaf tutulmalıdır. Bu uygulama vakıf ve derneklerin kamu yararına faaliyetlerini destekleyerek katma değer yaratmalarının önünü açarken aynı zamanda haksız rekabet yaratılmasını da önleyerek diğer tüzel kişilerin önünde bir engel oluşturmayacaktır.
6. İktisadi İşletmenin tüzel kişiliği olmadığı için aktifine kayıtlı herhangi bir taşınmaz demirbaş alımı yapılamamaktadır. Taşınmaz mallar, gayrimenkul, taşıt gibi varlıklar vakıf veya dernek adına kaydedilmekte ancak kullanımları iktisadi işletmeye verilmektedir. Bedeli İktisadi işletmeler tarafından ödenen taşınmaz malların gayrimenkul, taşıt gibi malları edinmelerine de imkân sağlanmalıdır.
7. Vakıf ve derneklerin kermes, yemek, balo, gezi, konser ve benzeri faaliyetleri iktisadi faaliyet sayılmamalıdır.
8. Vakıfları da kapsayacak biçimde, STK’ların kurduğu iktisadi işletmelerin tabi olduğu vergilerin azaltılması, STK’nın asli işi olarak kurulmuş olan iktisadi işletmenin zarar etmesi durumunda STK’dan yapılacak aktarımların amaca yönelik harcama olarak düzenlenmesi, iktisadi işletmenin elde ettiği kazançların STK’ya aktarımının STK amaçları doğrultusunda elde edildiği için daha doğru biçimde ifade edilerek elde edilen gelirler ibaresi elde edilen gelir-gider artanı şeklinde değiştirilmelidir.
9. STK’lar taraf oldukları sözleşmelerdeki damga vergisinden muaf tutulmalıdır.
10. STK’lar merkez olarak kiraladıkları adresler için ödemekle yükümlü oldukları kira stopajından veya katma değer vergisinden muaf olmalıdır.
11. STK’lara yıllara sâri inşaatlarda stopaj kesintisi yapılmamalıdır.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

		12. STK'lar KDV, Emlak Vergisi, Çevre temizlik vergisinden, Motorlu Taşıtlar Vergisi Özel Tüketim Vergileri ile Kuruluş ve sonrası Noter Harçlarından muaf olmalıdır. 13. STK'ların pasif yatırımlarında ortaya çıkan vergiler kaldırılmalıdır.
Taslak Maddesi	Görüş ve Değerlendirme	Teklif
1- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 40	Günümüzde bilgisayar, telefon gibi iletişim araçları lüks olmaktan çıkmış, özellikle çocukların ve gençlerin eğitimlerine etkin şekilde devam edebilmeleri için zaruri ihtiyaca dönüşmüştür. Bu nedenle, ilgili maddenin eğitim faaliyetleri için kullanılmak üzere akıllı telefon, tablet ve bilgisayar gibi lüzumlu maddelerin maliyet bedelinin indirilmesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi önerilmektedir.	İndirilecek Giderler Madde 40- ... 10. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek, yakacak, <u>eğitim, kırtasiye ve barınma</u> için lüzumlu maddelerinin maliyet bedeli.
2- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 32	Geliri ücretten oluşan gerçek kişiler için beyanname vermeksizin yaptıkları bağış ve yardımları vergi matrahlarından düşebilmelerini	YEDİNCİ BÖLÜM İndirimler Madde 32- ~~Dernek ve vakıflara Kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara net~~

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

<p>Stopaj suretiyle vergilenen gelirleri için Gelir Vergisi beyannamesi vermeyen gerçek kişilerin ve özellikle ücretli olarak tüm çalışanların (aldıkları ücretten bağımsız olarak) bağışlarını vergi matrahlarından düşebilmeleri mümkün olmalıdır.</p>	<p>sağlayacak bir düzenleme olumludur. Ancak burada bağışın ve yardımın yapılacağı STK'ların kamu yararı statüsüne sahip dernekler ile vergi muafiyeti statüsüne sahip vakıflarla sınırlandırılması STK'lar arasında eşitsizliğe neden olmakta; bağış ve yardımları küçük bir STK grubuna yönlendirmektedir. Bu avantajın tüm vakıf ve derneklere yapılan bağışlar için geçerli olması halinde, vergi matrahından inme avantajı, ücretin net asgari ücret kısmıyla sınırlı kalmamalı, çalışanın brüt ücretinin %5'ine çıkarılmalıdır. Vakıf ve dernekler arasında talep edilen eşit uygulamanın hayata geçirilmemesi halinde ise, bu statülere sahip olmayan STK'lara bağışlar için daha düşük bir oranda (örn. %2) da olsa bir avantaj sağlanmalıdır. Böylelikle, tüm STK'ların faaliyetlerinin desteklenmesine olanak tanınmalıdır.</p>	<p><u>asgari ücretin yıllık tutarının %5'ini aşmamak kaydıyla ücretliler geliri elde edenler tarafından makbuz karşılığı yapılan bağış ve yardımlar vergi matrahından indirilir.</u></p>
--	---	---

<p>3- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 76</p>	<p>Gelir vergisi stopajının uygulanmayacağı ayrıca belirtilmelidir.</p>	<p>İrat sayılmayan haller Madde 76- Menkul kıymetin kuponlu veya kuponsuz olarak satılması, iştirak hisselerinin devir ve temlik, menkul kıymetler ile iştirak hisselerinin tamamen veya kısmen itfa olunması karşılığında alınan paralarla itfa dolayısıyla verilen ikramiyeler <u>ve dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler tarafından dernek ve vakıflara aktarılan kar payları</u> menkul sermaye iradı sayılmaz. <u>Gelir vergisi stopajı uygulanmaz.</u></p>
<p>4- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 89</p>	<p>Bağışların beyan edilecek gelirden düşülmesine yönelik düzenleme olumludur. Ancak teklif edilen düzenleme benzer konularda faaliyet gösteren vakıf ve dernekler ile kamu kuruluşları ve kamu ile ilişkili vakıflar ve dernekler arasındaki bağış sınırlarını farklı tutmaktadır. Bu dernek ve vakıfların çoğunluğu için eşitsizlik yaratan uygulama sivil toplum gelişmesini engellemektedir. Bu eşitsizlik giderilerek benzeri vergi muafiyet ve istisnaları tüm vakıf ve derneklere eşit olarak sağlanmalıdır. Ek olarak, ilgili maddenin altıncı fıkrasının eğitim faaliyetleri için kullanılmak üzere akıllı telefon, tablet ve bilgisayar gibi lüzumlu maddelerin maliyet bedelinin</p>	<p>Diğer İndirimler Madde 89- ... 4. Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, <u>dernek ve vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin %5'ini %10'unu (kalkınmada öncelikli yöreler için %20'sini), kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin %20'sini</u> aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. <u>Yapılan bağışın tutarının belirtilen oranları aşan kısmı, devam eden 2 yıl boyunca kanunda belirtilen oranlar dahilinde olmak kaydı ile beyan edilecek gelirden indirilebilir.</u> ... 6. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek, yakacak, <u>eğitim, kırtasiye ve barınma</u> için lüzumlu maddelerinin maliyet bedelinin tamamı.</p>

	indirilmesini de kapsayacak şekilde genişletilmesi önerilmektedir.	
5- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Madde 94	Gelir vergisi stopajının uygulanmayacağı ayrıca belirtilmelidir.	Vergi Tevkifatı Madde 94- Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, <u>iktisadi işletmesi bulunan dernekler</u> , vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar. ... b) i) Tam mükellef kurumlar tarafından; tam mükellef gerçek kişilere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara ve bu vergilerden muaf olanlara dağıtılan, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kar paylarından (karın sermayeye eklenmesi ve <u>vakıf ile derneklerin tüzel kişiliği haiz olmayan iktisadi işletmelerinden elde edilen karın, bağlı buldukları dernek veya vakıf hesabına aktarılması kar dağıtımı sayılmaz.</u>), <u>Gelir vergisi stopajı uygulanmaz.</u>
6- 520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 10	Tüzel kişilerin yapabilecekleri STK'lara bağışların kurum matrahından düşürülmesine yönelik teklif edilen düzenleme olumlu ancak eksiktir. Gerçek kişiler için	Diğer indirimler MADDE 10- (1) Kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla aşağıdaki indirimler yapılır: ...

	<p>yapılması önerilen düzenlemeye benzer şekilde, öngörülen vergi avantajı tüm dernek ve vakıflar için eşit olmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde kamu yararı ve vergi muafiyeti statüsüne sahip olmayan dernek ve vakıfların da bu vergi teşvikinden daha düşük bir oranda da olsa faydalanmaları eşitlik ilkesinin gereğidir.</p>	<p>c) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, <u>ve köylere, dernek ve vakıflara o yıla ait kurum kazancının %5'ini %10'unu (kalkınmada öncelikli yöreler için %10'unu %20'sini)</u>, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara <u>o yıla ait kurum kazancının %20'sini geçmemek kaydı ile makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. Yapılan bağışın tutarının belirtilen oranları aşan kısmı, devam eden 2 yıl boyunca kanunda belirtilen oranlar dahilinde olmak kaydı ile kurum kazancından indirilebilir.</u></p>
<p>7- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Madde 13</p>		<p><u>Araçlar, kıymetli maden ve petrol aramaları ile ulusal güvenlik harcamaları ve yatırımlarda istisna</u> <u>Madde 13 –</u> Aşağıdaki teslim ve hizmetler vergiden müstesnadır. ... k) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, <u>kamu yararına çalışan derneklere, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti sağlanan vakıflara</u> ve köylere bağışlanmak üzere yapılan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, <u>kadın sığınağı, gündüz bakım evi</u> ve rehabilitasyon merkezi, mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi ibadethaneler, Diyanet İşleri Başkanlığı denetimine tabi yaygın din eğitimi verilen tesisler, Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla bağışta bulunacaklara yapılan teslim ve hizmetler,</p>

8- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Madde 17

Sosyal ve Askeri Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar Madde 17-

2. Sosyal Amaç Taşıyan İstisnalar:

b) 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Kanun hükümlerine tâbi özel okullarca bedelsiz verilen eğitim, öğretim hizmetlerinde ilgili dönemdeki kapasitelerinin % 10'unu, 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun ile 30/4/1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulan öğrenci yurtları tarafından bedelsiz verilen yurt hizmetlerinde ilgili dönemdeki kapasitelerinin % 10'unu, üniversite ve yüksekokullarda ise % 50'sini geçmemek üzere verilen bedelsiz eğitim ve öğretim hizmetleri, kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, birinci fıkrada sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek, yakacak, **eğitim, kırtasiye ve barınma için lüzumlu** maddelerinin teslimi,

...

f) Kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti sağlanan vakıflar tarafından tüzüklerinde yazılı amaçlarını gerçekleştirmek için insani yardım malzemeleri ve dezavantajlı grupların ihtiyaçları kapsamında alınan mal ve hizmetler.

Maliye Bakanlığı, istisna kapsamına girecek mal ve hizmetler ile bunların asgari tutarlarını ve bu bendin uygulamasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
Third Sector Foundation of Turkey

9- 7338 Sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Madde 3		<u>Muafiyetler:</u> <u>Madde 3-</u> Aşağıda yazılı şahıslar Veraset ve İntikal Vergisinden muaftır: a) Amme İdareleri, emekli ve yardım sandıkları, sosyal sigorta kurumları, <u>kamu yararına çalışan dernekler</u> , siyasi partiler ve bunlara ait olan veya bunların aralarında kurdukları teşekküllerden Kurumlar Vergisine tabi olmayanlar;
---	--	--

TÜSEV